

Zomerbrief 2024

Halfjaarlijkse rapportage | september 2024

PROGNOSE FINANCIËEL RESULTAAT 2023	3
11 Samenvatting	3
12 Toelichting Programma GGD	4
12.1 Gezond en Veilig Opgroeien	4
12.2 Gezondheid beschermen en bevorderen	4
12.3 Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden.....	4
12.4 Inspecteren en adviseren van locaties.....	4
12.5 GGD Algemeen.....	5
13 Financiële effecten COVID-19.....	5
14 Bedrijfsvoering.....	6
15 Toelichting Programma RIGG.....	8
ONTWIKKELINGEN PROGRAMMA PUBLIEKE GEZONDHEID – GGD.....	9
21 Gezond en Veilig Opgroeien.....	11
2.1.1 Actuele ontwikkelingen	11
2.1.2 De eerste duizend dagen	11
2.1.3 Kansrijke start.....	11
2.1.4 Interventies vóór, tijdens en na de zwangerschap	12
2.1.5 Van JGZ Optimaal! naar Doorontwikkeling JGZ!.....	13
2.1.6 JGZ in het Voortgezet Onderwijs: Jij en Je Gezondheid en Schoolverzuimbegeleiding	13
2.1.7 JouwGGD	14
2.1.8 Plezier op school.....	14
2.1.9 Vaccinaties.....	15
2.1.10 Preventieve logopedie	15
2.1.11 Aanpak laaggeletterdheid.....	15
2.1.12 Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.....	16
22 Gezondheid beschermen en bevorderen.....	17
2.2.1 Antimicrobiële resistentie (ABR).....	17
2.2.2 Infectieziektebestrijding	17
2.2.3 Reizigersadvies	21
2.2.4 Seksuele gezondheid	21
2.2.5 Forensische geneeskunde.....	22
2.2.6 Tuberculosebestrijding	23
2.2.7 Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA).....	24
2.2.8 OGGZ	25
2.2.9 Medische milieukunde (MMK)	26
2.2.10 Omgevingsvisie en omgevingsplannen	27
2.2.11 GGD als crisisdienst / GROEP	28
23 Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden.....	29
2.3.1 Beleid & Advies over Publieke gezondheid.....	29
2.3.2 Gezondheidsbevordering	31
2.3.3 Epidemiologie	35
24 Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering van kwaliteit, veiligheid en hygiëne	37
2.4.1 Toezicht Kinderopvang	37
2.4.2 Toezicht Wmo.....	37
2.4.3 Overige inspecties	38
ONTWIKKELINGEN RIGG.....	39

PROGNOSE FINANCIËEL RESULTAAT 2023

1.1 Samenvatting

Deelprogramma (exploitatie-onderdeel)	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Resultaat
Gezond en Veilig Opgroeien	-250		-250
Gezondheid beschermen en bevorderen	295		295
Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	-192	442	250
Inspecteren en adviseren van locaties	-50		-50
GGD Algemeen	-140		-140
Totaal programma Gezondheid – GGD	-337	442	105
Reguliere begroting bedrijfsvoering	-159		-159
Totaal programma bedrijfsvoering- RIGG	-159	0	-159
Totaal PG&Z	-496	442	-54

De prognose van het financieel resultaat 2023 PG&Z is € 54.000 negatief. Voor de toelichting op het resultaat van de RIGG wordt verwezen naar paragraaf 1.6.

De Zomerbrief is voorgegaan door een begrotingswijziging voor de GGD Groningen van €952.00, om de incidentele effecten van de Cao-akkoorden van 2023 en 2024 op te vangen.

Het voorlopig verwachte financieel resultaat na deze begrotingswijziging voor 2023 van GGD Groningen is na mutatie bestemmingsreserves € 105.000 positief. De voornaamste oorzaken zijn meer inkomsten op enkele gebieden vanuit subsidies of extra verstrekte opdrachten. Daar tegenover staan op enkele deelprogramma's negatieve prognoses, veroorzaakt door overbezetting, o.a. als gevolg van hoog ziekteverzuim.

Bij een gelijkblijvend resultaat zal de structurele financiële positie van de GGD Groningen hetzelfde blijven. Bij de jaarrekening 2023 is vastgesteld dat het weerstandsvermogen op het minimale niveau om structurele risico's af te dekken wordt aangevuld, namelijk tot €615.000.

In totaal verwachten we € 442.000 aan mutaties bestemmingsreserves. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2023 worden deze incidentele uitgaven onttrokken uit de bestemmingsreserves.

In de volgende paragrafen wordt een toelichting gegeven op:

- het verwachte financiële resultaat per deelprogramma
- de mutaties van de bestemmingsreserves

1.2 Toelichting Programma GGD

Het financieel resultaat na mutaties bestemmingsreserves van de GGD komt naar verwachting uit op € 105.000 positief.

Deelprogramma (exploitatie-onderdeel)	Prognose resultaat
Gezond en Veilig Opgroeien	-250
Gezondheid beschermen en bevorderen	295
Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	250
Inspecteren en adviseren van locaties	-50
GGD Algemeen	-140
Totaal programma Gezondheid – GGD	105

In 2024 heeft de GGD opnieuw te maken met de gevolgen van de gesloten Cao-akkoorden van 2023 en 2024. Deze waren niet structureel gedekt in de begroting van de GGD Groningen. Derhalve is er een begrotingswijziging ingediend en gehonoreerd voor een bedrag van €958.000.

1.2.1 Gezond en Veilig Opgroeien

De negatieve prognose van € 250.000 is een gevolg van een overbezetting op formatie van de JGZ. Dit kent meerdere oorzaken. Er is sprake van een hoger ziekteverzuim dan opgenomen in de gehanteerde productiviteitsnorm, wat maakt dat er meerkosten gemaakt dienen te worden om de volledige dienstverlening plaats te laten vinden. Daarnaast is er sprake van een hoog aantal zwangerschaps- en ouderschapsverloven. Ondanks dat hier een vergoeding tegenover staat vanuit het UWV, dekt deze niet volledig de kosten die gemaakt dienen te worden om de posities tijdelijk in te vullen.

1.2.2 Gezondheid beschermen en bevorderen

Het deelprogramma Gezondheid beschermen en bevorderen zal naar verwachting uitkomen op een overschot van €295.000. Binnen dit programma zijn er een aantal producten zoals TBC en Seksuele gezondheid, waar extra opdrachten zijn aangenomen, waarvoor de vergoeding hoger ligt, dan de extra last die het met zich meebrengt. Dit zijn met name diensten ten behoeve van het vluchtelingenopvang en AZC's, waar vaste tarieven tegenover staan. Bovendien komen op dit programma de middelen binnen die ingezet kunnen worden voor de versterking van de IZB.

Bij TBC is sprake van lagere kosten waardoor sprake is van een voordeel in 2024. Zo is de Mobiele Röntgen Unit (MRU) medio 2023 volledig afgeschreven en hoeft nog niet te worden vervangen te worden.

De ontwikkelingen op het product Forensische Geneeskunde maken dat er een negatief resultaat wordt verwacht. Hierbij is substantieel meer inzet benodigd tijdelijk, om de projecten aanbesteding MAZ en FG 3Noord af te ronden.

1.2.3 Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden

Veel projecten binnen dit deelprogramma worden met extern geld gefinancierd. De huidige verwachting is dat sprake zal zijn van een verwacht voordeel van € 250.000 ten opzichte van de begroting. Het positieve resultaat wordt ingegeven door extra projecten en subsidies die op het gebied van Gezondheidsbevordering en Gezondheidsbeleid zijn geworven. Voorbeelden hiervan zijn subsidies voor regisseurs mentale gezondheid en voor valpreventie. Daarnaast is er in Spuk-regelingen ook ruimte om beleidsadvies in te zetten.

1.2.4 Inspecteren en adviseren van locaties

Het deelprogramma inspecteren en adviseren van locaties betreft de activiteiten van het onderdeel Toezicht & Advies. Het verwachte tekort van €50.000 wordt veroorzaakt door de omzet die iets achterblijft bij de prognose bij de begroting.

1.2.5 GGD Algemeen

De kosten van bedrijfsvoering zullen dit jaar hoger uitvallen dan is begroot voor 2024. Dit tekort wordt onder andere veroorzaakt door een aantal langdurige ziektegevallen, waardoor tijdelijk extra personeel wordt ingehuurd en aangesteld. Op het gebied van ICT en Informatiebeheer is extra personeel ingezet om te kunnen voldoen aan geldende wet- en regelgeving (o.a. Woo, archiefwet). Om de ICT-systemen te ontvlechten van de Gemeente Groningen, worden incidentele kosten gemaakt, die leiden tot een overschrijding. De verwachting is dat dit structureel geen nadeel zal opleveren.

Toelichting uitgaven reserves

Uitgaven in het kader van de reserve worden bij de tussentijdse rapportage (Zomer- en Winterbrief) toegelicht. De mutaties in de reserves en eventuele herbestemming van reserves vinden plaats bij de resultaatbestemming als onderdeel van de jaarrekening 2024. De verwachte mutaties van de bestemmingsreserves zijn als volgt:

Mutatie bestemmingsreserves	Prognose	Begroot
Gezondheidsprofielen	90	90
Project Gezondheidsrisico aardbevingen	352	352
Totaal GGD	442	442

De reserve Gezondheidsprofielen wordt ingezet voor het uitvoeren van de Gezondheidsmonitor. Dit wordt eenmaal per vier jaar gedaan. 2024 is een uitvoeringsjaar, dat betekent dat het slado van de reserve wordt onttrokken t.b.v. de uitvoering. Het saldo bedroeg begin 2024 €90.000.

Eind 2019 is subsidiegeld voor het project Gezondheidsrisico's aardbevingen ontvangen van het NPG. De uitgaven gaan in een lager tempo dan aanvankelijk ingeschat, omdat in 2024 geen reservemutatie en lasten waren begroot, zijn deze in de eerste begrotingswijziging alsnog opgenomen. De verwachting voor 2024 is dat er € 352.000 aan kosten wordt gemaakt en dus wordt onttrokken uit de reserve, wat overeenkomt met de beginstand van de reserve in januari.

1.3 Financiële effecten COVID-19

In het kader van de bestrijding van COVID-19, worden nog steeds vaccinaties gezet. Dit wordt geheel gefinancierd vanuit het ministerie VWS. Waar dit in voorgaande jaren vanuit een (ongelimiteerde) meerkostenregeling werd vergoed. Is vanaf de tweede helft van 2023 per halfjaar een specifieke uitkering uitgegeven. Aan de hand van een begroting wordt deze per GGD toegekend.

SPUK Q1 + Q2

Voor het eerste halfjaar is er een SPUK verleend van €931.000. Het doel van de SPUK was om een basiscapaciteit om te kunnen vaccineren in de lucht te houden en een eventuele najaarscampagne voor te bereiden. Hiervoor is in Groningen de vaccinatielocatie Osloweg aangehouden en is de projectstructuur in stand gehouden. Deze structuur is ook ingezet om de vaccinatiecampagne HPV 18+ te verzorgen, waarvoor een aparte financiering binnenkwam. De huidige inzichten zijn dat, mede door de HPV 18+-campagne, ruim binnen de SPUK van €931.000 gehandeld is.

SPUK Q3+Q4

In het tweede halfjaar zal er weer een vaccinatiecampagne voor de kwetsbaren plaatsvinden gedurende 12 weken. Hiervoor is er een SPUK van €2.408.000. Hier is een aanzienlijke korting ten opzichte van 2023 aangehouden. Wat maakt dat er met minder inzet een zelfde populatie moet worden gevaccineerd als in 2023 in de najaarscampagne.

14 Bedrijfsvoering

Facilitair en huisvesting

Met de VRG wordt gezamenlijke huisvesting onderzocht. Voor de PvE-fase is met instemming van het Algemeen Bestuur een intentieovereenkomst met de VRG afgesloten. Het Programma van Eisen (PvE) is opgesteld onder leiding van Draaijer en Partners. In het eerste half jaar van 2023 heeft het bestuur kennis genomen van het PvE en de verwachte exploitatie effecten. Er is een onderzoek naar mogelijke alternatieven uitgevoerd en er is vastgelegd wat mogelijke synergievoordelen kunnen zijn bij het gezamenlijk huisvesten met de VRG.

Het algemeen bestuur PG&Z heeft 19 juli jl. ingestemd met gezamenlijke huisvesting VRG/GGD op de Arrivalocatie. Dit betekent dat GGD en VRG gezamenlijk de ontwerpfase ingaan en er tussen de VRG en de GGD een samenwerkingsovereenkomst gesloten wordt die geldt voor de periode van ontwerp tot realisatie van de nieuwbouw. De samenwerkingsovereenkomst zal vanaf inhuizing van de GGD overgaan in een huurovereenkomst

De huurovereenkomst van de huidige locatie aan het Hanzeplein in Groningen loopt tot en met eind 2024. Het vastgoedbedrijf van de gemeente Groningen heeft aangegeven dat de huur per 1 januari 2025 aanzienlijk zal worden verhoogd. De niet-marktconforme oftewel maatschappelijke huurprijs m2 prijs zal worden verhoogd tot een kostendekkend huurcontract, waarbij ook de energielasten zullen stijgen en kosten voor achterstallig onderhoud doorbelast zullen worden.

Met het vooruitzicht op een mogelijke gezamenlijke huisvesting VRG/GGD is GGD Groningen onder begeleiding van Heyday gestart met het in kaart brengen van een passend toekomstig werkplekconcept. In november 2023 is een besluit genomen over de uitgangspunten van een nieuw werkplekconcept.

De voorgenomen pilot op de eerste verdieping van het Hanzeplein is in verband met de financiële situatie van de GGD on hold gezet.

Verbeteren managementinformatie

De GGD zet in op het verbeteren van de managementinformatie en monitorgegevens voor gemeenten. De nieuwe gestandaardiseerde opzet van de DVO (dienstverleningsovereenkomst) met gemeenten is ingevoerd en jaarlijks zal geëvalueerd worden hoe we met elkaar kunnen optimaliseren. Dat geldt ook voor de kwantitatieve en kwalitatieve rapportages.

Informatiemanagement

De ICT-dienstverlening van de gemeente Groningen verloopt niet naar tevredenheid. Met grote regelmaat komt het voor dat de werkprocessen niet kunnen worden uitgevoerd door verstoringen. Ook worden belemmeringen ervaren bij de invoering van nieuwe software. Dit vraagt van de informatiemanagement veel focus op het op orde krijgen van het accountbeheer, servicemanagement, contractmanagement, informatiebeveiliging en NEN-normering. De capaciteit binnen de GGD is hiervoor onvoldoende en is tevens onvoldoende om in te kunnen spelen op toekomstige noodzakelijke ontwikkelingen naar aanleiding van veel landelijke ontwikkelingen vanuit GGDGHOR Nederland en wetgeving, maar ook om in te kunnen spelen op ontwikkelingen op het gebied van datagericht werken en mogelijke verzelfstandiging van de ICT.

In het kader van de mogelijke toekomstige gezamenlijke huisvesting VRG/GGD heeft de GGD met de VRG de intentie uitgesproken om op ICT-gebied samen te gaan werken.

Beide teams werken momenteel aan de schets van een gezamenlijke ICT regie-/beheerorganisatie. De eerste gezamenlijke aanbesteding van hardware is afgesloten en in 2024 starten de overige noodzakelijke aanbestedingen (werkplek, netwerk, (mobiele) telefonie en licenties).

Ten aanzien van de ontvlechting van de ICT uit de gemeente Groningen is een projectleider gestart, is de projectorganisatie ingericht en ligt er een plan van aanpak. In 2024 wordt gestart met het loskoppelen van de vaste telefonie. Deze opgave van de ontvlechting is zeer complex en heeft impact op iedere medewerker van de GGD. Het vraagt om een noodzakelijke financiële investering die zal leiden tot minder risico's, minder verstoringen, meer inzicht en grip op de GGD ICT situatie, meer kansen tot gebruik van data en meer werkplezier bij de medewerkers.

De GGD moet gaan voldoen aan de norm NEN 7510 voor informatiebeveiliging in de zorg. Met behulp van een externe partij is in 2023 een managementsysteem voor informatiebeveiliging (ISMS) opgezet, is de eerste directiebeoordeling uitgevoerd en is het informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. Er is een

Security Officer geworven om de Informatiebeveiligingstaken uit te voeren voor de GGD. De in 2023 opgestarte voorlichting over bewustwording van informatiebeveiliging is in 2024 voortgezet.

Er is, in afstemming met diverse functies, gewerkt aan een nieuwe release van het digitaal kind dossier JGZ. In verband met de ontvlechting van de ICT uit de gemeente Groningen gaat de GGD geen grootschalige ICT projecten in 2024 oppakken. In 2024 kan verder gewerkt worden aan optimalisatie van het huidige digitaal kind dossier, zodat daarmee de eerste stappen tot het maken van een programma van eisen t.b.v. een aanbesteding worden vergemakkelijkt. We hopen in 2025 de aanbesteding uit te kunnen voeren.

Informatiebeheer

De GGD maakt gebruik van de voorzieningen van de gemeente (archiefruimte, postkamer, archiefsysteem). De informatiehuishouding van de GGD is niet op orde en voldoet niet aan de archiefwet. De huidige situatie en de gewenste toekomstige situatie zijn in beeld gebracht. Voor GGD Groningen verdient het de aanbeveling om over te stappen op een eigen informatiebeheeroplossing. De keuzes die daar nog in te maken zijn worden onderzocht en ondergebracht in het project ontvlechting ICT uit de gemeente Groningen.

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht met uitzondering van actieve openbaarmaking. De GGD heeft in het eerste kwartaal van 2023 de nulmeting hiervoor uitgevoerd, het ambitieniveau vastgesteld en een contactpersoon aangewezen. Er is een applicatie aangeschaft voor het in kaart brengen van het informatielandschap (een eis vanuit de Woo). Vanaf juni 2023 wordt de GGD ondersteund door een externe Woo-deskundige die de organisatie helpt om te voldoen aan deze wet. Het vullen van de applicatie is een intensief traject, maar verloopt naar wens.

HRM

Het personeelshandboek wordt in volle breedte geactualiseerd, waaronder ook het beleid op Plaats- en tijdonafhankelijk werken. De risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) op het gebied van arbeidsomstandigheden is uitgevoerd aan het Hanzeplein. De regiolocaties volgen nog dit jaar.

Het thema vitaliteit is op de agenda gezet. In september 2024 wordt weer een vitaliteitsweek georganiseerd. Het fietsleaseplan is 1 mei 2024 gestart. De reiskostenregeling van GGD Groningen is herzien. Het traject met het Lokaal Overleg hierover loopt nog.

Kwaliteitszorg

In september zal de GGD weer extern getoetst worden voor het behalen van het HKZ-certificaat. Er is een kwaliteitsmanagementsysteem aangeschaft, dat verbetering moet opleveren op gebied van documentbeheer, risicobeheersing en processen. Werkgroepen zijn begonnen met het vullen van het systeem.

Communicatie

De GGD voorziet inwoners van voor hen waardevolle informatie en biedt tegenwicht tegen het aanbod van misinformatie. De GGD ondersteunt gemeenten door het aanbieden van betrouwbare informatie op de website en via de verschillende sociale media kanalen, al dan niet met visuele ondersteuning. Daarnaast vindt gerichte monitoring van sociale media plaats en wordt informatie opgesteld (bijvoorbeeld op onze website) waar gemeenten naar kunnen doorverwijzen. De website is digitaal toegankelijk gemaakt en zoekfuncties zijn verbeterd.

Social media is een grotere rol gaan spelen en is niet meer weg te denken in de communicatie van de GGD. GGD Groningen heeft een duidelijke meer-kanalenstrategie waarbij de keuze is gemaakt om, naast het Instagramaccount GGD Groningen voor studenten, een tweede Instagramaccount te openen speciaal voor onze JGZ doelgroep, genaamd GGD Groningen voor ouders. Daarnaast blijven de GGD Facebook inzetten om ouders te bereiken en WhatsApp om één-op-één te communiceren. LinkedIn zetten de GGD in voor de professionals en Twitter voor de pers en het nieuws. Uit de maandelijkse social media overzichten blijkt het veelvuldig gebruik van social media door diverse doelgroepen van de GGD.

GGD Groningen is in het kader van de campagne “een Goud begin” gestart met het opnemen van een serie podcast voor ouders over JGZ thema's. Ook interne communicatie vraagt steeds meer aandacht. Bij grote projecten wordt standaard communicatie toegevoegd.

Rechtmatigheidsverantwoording

Net als in 2023 zal de GGD zelf een aantal werkzaamheden moet uitvoeren om de rechtmatigheid van de

uitgaven vast te stellen. Het gaat hier om een inkoopscan en het uitvoeren van interne controle a.d.h.v. het Interne controleplan.

Inkoopscan

Elke vier maanden wordt een inkoopscan uitgevoerd gericht op de grootste uitgaven per leverancier van GGD Groningen. Het doel is om te beoordelen of er rechtmatig is gehandeld en dus volgens aanbestedingsregels en inkoopbeleid is gehandeld. Daarnaast worden hierdoor tijdig risico's op mogelijk aan te besteden inkopen in beeld gebracht.

In de inkoopscan tot en met april 2024 zijn geen nieuwe risico's aan het licht gekomen wat betreft de rechtmatigheid van inkopen. In eerdere rapportages hebben wij ons digitaal kinddossier al toegelicht. Dit betreft een onduidelijkheid gezien de complexe opbouw van de overeenkomsten die hier aan ten grondslag liggen. Dit wordt met specialisten nader beschouwd op de rechtmatigheid. Het voornemen is dat in 2024 een besluit genomen of dit opnieuw aanbesteed zal worden.

Steekproef

In het Interne controleplan is opgenomen dat middels steekproeven de rechtmatigheid van uitgaven wordt gecontroleerd. Hierbij wordt er gecontroleerd op levering, juiste accordering en correcte verwerking van BTW. Over het eerste half jaar heeft dit geleid tot een gextrapoleerd totaal van €20.000 aan fouten die niet gecorrigeerd kunnen worden, voornamelijk veroorzaakt door het niet kunnen terugvinden van de pakbon bij een bestelling. Dit valt binnen de marge van 1% van het brgotingstotaal (ca. 400.000) en zal geen effect hebben op de rechtmatigheidsverklaring bij de jaarrekening van 2024.

15 Toelichting Programma RIGG

Programma	Deelprogramma	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Resultaat
RIGG	Reguliere begroting bedrijfsvoering	-159	0	-159

Toelichting exploitatie regulier

Het geprognosticeerde saldo van baten en lasten bedrijfsvoering RIGG bedraagt € -/- 159k. Dit is gelijk aan de begroting 2024. Wel zijn er enkele verschuivingen tussen kostensoorten. Het belangrijkste verschil is dat personeelskosten van personeel in loondienst lager zijn, maar de kosten van externe inhuur hoger. Dit wordt veroorzaakt door moeilijk te vervullen vacatures.

ONTWIKKELINGEN PROGRAMMA

PUBLIEKE GEZONDHEID – GGD

Algemeen

Gezond zijn betekent meedoen in de maatschappij, sociale contacten hebben en een gevoel van controle over eigen leven te kunnen ervaren. Daarmee is gezond zijn meer dan niet ziek zijn. Het is fijn als iemand weet wat hij/zij zelf kan doen. En het is belangrijk om op de juiste momenten het juiste advies te krijgen. Of de juiste hulp.

De missie van GGD Groningen luidt als volgt:

GGD Groningen werkt met overtuiging aan de gezondheid en veiligheid van alle inwoners in onze regio. Preventie, gezondheidsbevordering en -bescherming zijn onze kerntaken, die wij dagelijks in nauwe samenwerking met onze opdrachtgevers vorm en inhoud geven.

Hoofdlijnenakkoord

Onder de titel 'Hoop, lef en trots' hebben PVV, VVD, NSC en BBB een hoofdlijnenakkoord gepresenteerd. In de beleidsteksten staan mooie woorden over preventie en vaccinatie, bestaanszekerheid en tegengaan van gezondheidsverschillen. Maar helaas is dit niet terug te lezen in de financiële paragraaf; er gaat bezuinigd worden op de publieke gezondheid en komen er geen middelen voor ambities. De door Rutte IV ingezette intensivering van de middelen voor de publieke gezondheid van €300 miljoen wordt richting 2028 stapsgewijs afgebouwd, met als resultaat een structurele bezuiniging van €300 miljoen.

Het nieuwe kabinet gaat de komende tijd aan de slag met de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord. Vanuit GGD GHOR NL zat het gesprek aangegaan worden met het nieuwe kabinet om financiën te koppelen aan de beschreven ambities in het hoofdlijnenakkoord, zodat de ambities ook gerealiseerd kunnen worden en we gezamenlijk toewerken naar een gezondere bevolking. Hoe het een en ander uitpakt voor GGD Groningen is op dit moment nog ongewis.

Financieel 'ravijnjaar 2026' voor gemeenten

Bij de bespreking van de ontwerpbegroting 2025, d.d. 5 april 2024, is door het dagelijks bestuur PG&Z stil gestaan bij het mogelijke financiële ravijnjaar 2026 voor gemeenten. Het dagelijks bestuur heeft de GGD de opdracht gegeven om in het najaar 2024, tegelijk met de bestuurlijke bespreking van de uitgangspunten ontwerpbegroting 2026, een aantal scenario's voor te leggen ten aanzien van mogelijke bezuinigingen en de bijbehorende risico's. GGD Groningen is begonnen met de eerste inventarisatie en zal de scenario's in afstemming met het SOO de komende periode gaan uitwerken.

Koers GGD Groningen

Samenwerken aan publieke gezondheid vraagt van de GGD dat publieke gezondheid steeds actief wordt uitgedragen. Om de performance, herkenbaarheid en eenduidigheid als GGD Groningen te versterken is belangrijk bewust te zijn van de inhoudelijke verbindingen die er intern zijn. Het uitdragen van één GGD is dan ook een belangrijk speerpunt in de directiebrief 2023. Dit vraagt om ander gedrag, aandacht voor vaardigheden en persoonlijk leiderschap. In het kader hiervan is medio 2023 een traject gestart om de koers GGD Groningen te kunnen bepalen en daarmee focus te geven aan de wijze waarop wij uitvoering geven aan onze taken. De ontwikkelingen gaan snel en wij moeten daar lenig en wendbaar op in spelen. Tegelijkertijd willen wij stabiliteit, betrouwbaarheid en voorspelbaarheid laten zien. Wij zijn een kennisintensieve organisatie en werken data-ondersteund. De GGD is een plek voor professionals en voor professionele ontwikkeling. Het concept van de koers GGD Groningen is diverse bijeenkomsten met medewerkers besproken. Naar aanleiding van deze bijeenkomsten is de koers verder verfijnd en aangevuld. Op dit moment wordt de koers in de teams besproken en vindt na de zomervakantie een art.24 overleg met de OR plaats over dit onderwerp. De terugkoppelingen vanuit de teams en de uitkomsten van de sessie met de OR zullen eveneens verwerkt worden in de koers GGD Groningen. Na deze interne ronde zal de koers GGD Groningen verder aangescherpt worden door het gesprek met ketenpartners hierover aan te gaan.

Besturingsmodel

In het verlengde van het koersdocument gaat een extern bureau interviews houden met de leden van het MT en een aantal medewerkers op sleutelposities binnen de organisatie. Deze gesprekken moeten bijdragen aan een verfijning, aanscherping en doorontwikkeling van de hoofdstructuur.

Strategische personeelsplanning

GGD Groningen heeft te maken met een krappe arbeidsmarkt voor artsen en specialistische functies. Dit probleem wordt groter vanwege het ouder worden van het personeelsbestand, de beperkte instroom van bijvoorbeeld artsen en het lange opleidingstraject van specialistische artsen. Instroom en behoud van personeel is belangrijk om de rol van expert op het gebied van publieke gezondheid te kunnen blijven vervullen. GGD Groningen is eind 2023 begonnen met de eerste stappen om te komen tot een strategische personeelsplanning. Hierbij wordt periodiek gekeken naar de instroom, doorstroom en uitstroom. Tevens zijn speerpunten voor 2024 bepaald. GGD Groningen wil een aantrekkelijke werkgever zijn en blijven.

Meerjarenagenda Publieke Gezondheid 2023-2026

De Meerjarenagenda Publieke Gezondheid (MJA) 2023-2026 is door de Groninger gemeenten en GGD gezamenlijk opgesteld. Met deze agenda willen gemeenten en GGD een nieuwe impuls geven aan de publieke gezondheid in onze regio en meer impact bereiken op de gezondheid van onze inwoners.

In de zomer van 2023 hebben een aantal ambtelijke heisessies plaatsgevonden waarbij de ambtenaren volksgezondheid samen met de GGD een aantal strategische thema's uit de agenda (jeugd, ouderen en gezonde leefomgeving) hebben uitgediept. Gezamenlijk werden vier prioriteiten bepaald die de komende jaren nader worden uitgewerkt.

Dit zijn:

1. Langer Gezond leven in Groningen, Jeugd: Provinciale uitrol van de eerste duizend dagen aanpak en Kansrijke Start uitbreiden naar 4 jaar;
2. Langer Gezond leven in Groningen, Jeugd: Inzet collectieve interventies en vroegsignalering;
3. Langer Gezond leven in Groningen, Ouderen: Uitwerken preventieve ouderengezondheidszorg en de rol van de GGD hierin;
4. Gezonde en veilige leefomgeving: Inventariseren behoefte regionale werkwijze.

De stappen om tot de uitvoering van dit plan te komen staan beschreven in het 'Procesvoorstel uitwerking strategische thema's van de MJA publieke gezondheid 2023-2026'. Er zijn vier werkgroepen geïnstalleerd om deze prioriteiten uit te werken. De werkgroepen hebben afgelopen maanden het procesvoorstel gevolgd en de prioriteiten uitgewerkt en hebben daarbij regelmatig een terugkoppeling gegeven in het AOG. Ze zijn op deze wijze tot het eerste concept uitvoeringsplan 2024-2026 gekomen, die het najaar aan het AB PG&Z wordt voorgelegd.

Verkennend onderzoek JGZ

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) is de enige partij in de regio die vrijwel alle jeugdigen in beeld heeft en over langere periode preventieve zorg aanbiedt. De rol van preventie groeit de komende jaren, gesteund door landelijke ontwikkelingen zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de Hervormingsagenda Jeugd. Het bestuur heeft een externe partij (AEF) gevraagd om een verkennend onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden voor de JGZ inzet in de regio Groningen in relatie tot de opdracht van de Hervormingsagenda Jeugd. Dit verkennend onderzoek is vorig jaar gestart en richt zich op de volgende deelthema's:

- Het versterken van de sociale basis en de pedagogische infrastructuur;
- De reikwijdte van de Jeugdwet en de rol van de JGZ hierbinnen;
- Een intensivering van de samenwerking met de lokale teams met als doel een snellere doorstroom in de keten;
- Een betere samenwerking tussen de huisarts, JGZ en het lokale team.

AEF heeft een startfoto opgeleverd en een onderzoeksrapport. Als vervolgstap wordt in het najaar het rapport met een korte notitie voorgelegd aan het SOO en het bestuur PG&Z.

Governance PG&Z

Het bestuur van de GR PG&Z heeft in 2022 geconstateerd dat de huidige gemeenschappelijke regeling verbetering behoeft. Het bestuur van de GR PG&Z heeft aan het SOO de opdracht gegeven om scenario's uit te werken, die rekening houden met de wensen van gemeenten en met landelijke en regionale ontwikkelingen. Voor de sturing op het proces is een projectleider aangesteld. Het algemeen bestuur PG&Z heeft op 19 juli het besluit genomen over beide rechtsvormen, waarna de gewijzigde gr GGD Groningen en de concept-centrumregeling RIGG ter vaststelling voorgelegd worden aan de colleges, nadat de gemeenteraden toestemming hebben gegeven voor het aangaan van de GR en hun zienswijzen kenbaar hebben kunnen maken. Streven is om beide regelingen per 1 januari 2025 in werking te laten treden.

2.1 Gezond en Veilig Opgroeien

2.1.1 Actuele ontwikkelingen

Een belangrijke ontwikkeling is de landelijke daling van de vaccinatiegraad van het Rijksvaccinatie Programma (RVP). De vaccinatiegraad in het Noorden is nog steeds hoger dan het landelijke gemiddelde, maar ook hier daalt deze. Het RIVM heeft afgelopen jaar een aantal aanpassingen doorgevoerd in het RVP waar wij als JGZ op hebben moeten anticiperen maar ook de komende periode nog mee bezig zullen zijn. Hiermee lukt het ons nog steeds om de vaccinatiegraad zo hoog mogelijk te houden. De daling van de vaccinatiegraad heeft ook onze aandacht en we zullen hier op anticiperen als één GGD.

In de gehele provincie Groningen zijn 1124 kinderen uit Oekraïne (met de Oekraïense nationaliteit) in beeld bij de JGZ (peildatum 30 juni 2024). Onze eerste zorg met betrekking tot de Oekraïense kinderen blijft uitgaan naar het op peil brengen van de basisimmunitet van de kinderen tot 5 jaar en in samenwerking met het lokale sociaal domein zo nodig toeleiden naar hulpverlening. Punt van aandacht blijft de vergoeding van deze extra kosten die de GGD maakt. In de decembercirculaire 2024 gemeentefonds wordt deze vergoeding door de overheid vastgesteld.

2.1.2 De eerste duizend dagen

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) draait volop mee in de hele geboorteketen zowel voor, tijdens als na de zwangerschap. Er is verder geïnvesteerd in de ketenaanpak op het gebied van geboortezorg. De JGZ draagt bij aan de continuïteit van zorg door een goede aansluiting van verleende zorg door gynaecoloog, verloskundige, kraamzorg, JGZ en sociaal domein. Doel is een sluitende keten, waarbij de jeugdarts en de jeugdverpleegkundige ook vóór de geboorte hun expertise inzetten bij zwangeren in een kwetsbare situatie. Het bereik van zwangeren voor de 22 weken prik tegen kinkhoest is groot. Bij benadering heeft ongeveer 80% van de zwangere vrouwen een prik gehaald, waarbij de vaccinaties grotendeels rond de zwangerschapsduur van 22 weken wordt gegeven. Het vaccinatiemoment biedt bij uitstek de kans op een extra signaleringsmoment voor (potentiële) kwetsbaarheden bij zwangeren en gezinnen en de mogelijke inzet van vroege hulp, conform de missie van Kansrijke Start. Voor GGD Groningen reden om het werkproces aan te scherpen met een focus op wat wij 'de zorgstart' noemen. Daarom zijn ook zwangeren die niet gevaccineerd willen worden of daar nog over twijfelen, van harte welkom om kennis te komen maken met de JGZ. Met het oog op een gezonde zwangerschap en een gezonde en veilige start van de pasgeborene zijn in de afgelopen periode door de JGZ prenatale huisbezoeken gebracht aan (potentieel) kwetsbare ouders om in een zo vroeg mogelijk stadium ondersteuning en advies te bieden en samen een plan van aanpak te maken. Deels worden deze prenatale huisbezoeken gedaan op verzoek van netwerkpartners uit de geboortezorg keten maar ook op verzoek van collega's uit het sociale domein of op eigen initiatief na een 22 weken prik moment.

2.1.3 Kansrijke start

Kansrijke Start bestaat inmiddels 5 jaar en is een landelijk actieprogramma waarin de eerste 1.000 dagen van het kind centraal staan. In onze provincie hebben alle gemeenten een lokale coalitie Kansrijke Start, waar GGD Groningen deel van uit maakt. Het programma heeft als missie om *alle* ouders in staat te stellen om hun kind een gezonde, kansrijke start te geven. Dat moment loopt van vóór de bevruchting tot aan de leeftijd van 2 jaar. Als (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie betere ondersteuning krijgen bij het ouderschap en we investeren in een goede start voor elk kind, dan bouwen we aan het fundament van gezondere generaties.

De ketenaanpak Kansrijke Start is een prominent onderdeel van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Deze akkoorden zijn richtinggevend voor de uitwerking van regionaal en lokaal beleid. De ketenaanpak Kansrijke Start beoogt de bestaande regionale en lokale coalities en aanpak te versterken, te verrijken en te borgen. De focus blijft de komende jaren liggen op het vergroten van een goede samenwerking, tussen het sociaal- en medisch domein en het inzetten en uitbouwen van bewezen evidence based interventies als Nu Niet Zwanger, VoorZorg en Stevig Ouderschap.

Deze beleidsontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de Kansrijke Start aanpak van zowel de provinciale coalitie als de lokale coalities (van al onze gemeenten) zijn opgenomen in de recent afgesloten regionale en lokale IZA en GALA plannen (regioplan/plan van aanpak GALA). De bovenstaande landelijke, regionale en

lokale ontwikkelingen rondom de ketenaanpak Kansrijk Start worden goed gevolgd door GGD Groningen, we zijn breed - ook vanuit de uitvoering - vertegenwoordigd in *alle* lokale coalities Kansrijke Start, in de regiegroep en in het Provinciaal Overleg Kansrijke Start.

Daarnaast is Kansrijke Start door het algemeen bestuur als strategisch thema en prioriteit benoemd in de Meerjarenagenda Publieke Gezondheid 2023-2026 is in het najaar van 2023 geaccordeerd. Een werkgroep bestaande uit gemeenten en GGD is in de afgelopen maanden begonnen met de uitwerking hoe Kansrijke Start regionaal versterkt kan worden. Ook is onderzocht hoe de aanpak kan worden uitgebreid naar de leeftijd van 4 jaar en welke inzet van de GGD/ JGZ nodig is.

2.14 Interventies vóór, tijdens en na de zwangerschap

Door GGD Groningen kunnen diverse JGZ interventies worden ingezet om ouders in een kwetsbare situatie zo vroeg en gericht mogelijk te ondersteunen. Hieronder worden verschillende interventies (al dan niet in onderzoek) besproken die GGD Groningen aanbiedt.

Nu Niet Zwanger

Sinds eind 2018 biedt GGD Groningen de interventie Nu Niet Zwanger (NNZ) aan. Een landelijk preventief bewustwordingsprogramma. Het programma is inmiddels in elke Groningse gemeente beschikbaar voor de professionals en inwoners. NNZ wil dat elke professional in het sociaal- en medisch domein het gesprek aangaat over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Het beoogt hiermee, in de gemeente, minder onbedoelde zwangerschappen te hebben.

De cliënten die Nu Niet Zwanger via de hulpverlener wil bereiken zijn vrouwen en mannen in de vruchtbare leeftijd met (een combinatie van) complexe problemen (schulden, psychische problematiek, verslaving etc.). Veelal ontbreekt het bij de doelgroep aan kennis, financiële middelen en/of organisatorisch vermogen om anticonceptie te regelen. Vanuit NNZ kan het anticonceptiemiddel vergoed worden. Door NNZ ervaren deelnemers meer keuzevrijheid en kunnen zij zelf weer meer regie nemen over hun kinderwens.

Vroegsignalering tijdens de zwangerschap

Vroegsignalering is een belangrijk speerpunt van de provinciale en lokale coalities kansrijke start. Het in stand houden, versterken en uitbreiden van deze netwerken was ook in de afgelopen maanden een belangrijk aandachtspunt in de uitvoering van deze vroegsignalering. Door uitbreiden van de lokale coalities, en daarmee ook de netwerken rondom de geboortezorg, wordt gestreefd naar het vroegtijdig in beeld krijgen van méér kwetsbare kinderen en gezinnen en hen toe te leiden naar de juiste zorg en ondersteuning. De interventie prenataal huisbezoek door de JGZ verpleegkundige wordt veelvuldig hiervoor ingezet.

VoorZorg

GGD Groningen voert, op verzoek van de gemeenten Midden-Groningen, Groningen en Veendam, de bewezen effectieve interventie VoorZorg uit. VoorZorg is een programma voor (jonge) vrouwen die zwanger zijn en te maken hebben met een opeenstapeling van problemen. Zij krijgen verpleegkundige ondersteuning, door middel van huisbezoeken (door een speciaal daarvoor opgeleide VoorZorg-verpleegkundige van de JGZ), tijdens de zwangerschap en bij de verzorging en opvoeding van hun kind, totdat het kind 2 jaar oud is. De huisbezoeken beginnen zo vroeg mogelijk in de zwangerschap (uiterlijk 28 weken zwangerschap) en vinden gemiddeld twee keer per maand plaats. De belangrijkste doelstellingen zijn de verbetering van het zwangerschaps- en geboorteproces voor moeder en kind, verbetering van de gezondheid en ontwikkeling van het kind en verbetering van de persoonlijke ontwikkeling van de moeder en haar mogelijkheden voor opleiding en werk, zodat zij meer kan betekenen voor haar kind. Uit wetenschappelijk onderzoek (Mejdoubi, 2014) blijkt onder andere een afname van kindermishandeling, een afname van roken en blijkt dat VoorZorg-moeders langer borstvoeding geven.

VoorZorg is een effectieve interventie om kansengelijkheid te vergroten en gezondheidsverschillen te verkleinen. Een provinciaal aanbod is hierin van toegevoegde waarde zodat elk kind dezelfde kansen heeft op een goede start, ongeacht waar je wieg staat. Gemeente Groningen heeft structureel extra financiering vrijgemaakt voor VoorZorg, waardoor GGD Groningen het team heeft kunnen uitbreiden. In 2024 heeft de gemeente Veendam 4 trajecten voorzorg ingekocht en deze zijn alle vier al binnen 3 maanden gestart.

Stevig Ouderschap

In de afgelopen jaren hebben we gezien dat steeds meer ouders juist nu het ouderschap zwaar vinden.

Vooral financiële omstandigheden al gevolg van de inflatie en nog steeds de nasleep van de coronacrisis verhogen de stress in jonge gezinnen. Dit zien we terug in landelijke onderzoeksgegevens, bijvoorbeeld de landelijke onderzoeksuitkomsten van het CBS over de impact van corona, waaruit blijkt dat naast jongeren ook ouders met jonge kinderen het mentaal zwaar hebben ten gevolge van de corona-epidemie.

Ouders die gebruik maken van de ondersteuning van Stevig Ouderschap hebben een grotere behoefte om te praten over het ouderschap en alles wat hierbij komt kijken. De interventie Stevig Ouderschap wordt in alle Groninger gemeenten ingezet. GGD Groningen biedt inmiddels drie vormen van Stevig Ouderschap (SO) aan: prenataal, regulier en groter. De vorm stevig ouderschap regulier wordt in alle gemeenten ingezet, daarnaast kiezen steeds meer gemeenten om ook de vorm stevig ouderschap prenataal in te zetten. Dit sluit ook goed aan bij de ontwikkeling om zo vroeg mogelijk in gezinnen te kunnen signaleren en adviseren. De vorm stevig ouderschap groter wordt nog maar zeer beperkt aangeboden.

Bij stevig ouderschap prenataal wordt al tijdens de zwangerschap begonnen met ondersteuning door middel van vier huisbezoeken door een gespecialiseerde jeugdverpleegkundige. Hierbij ligt het accent op de voorbereiding op het ouderschap en het contact maken met het kind. Ook wordt de mogelijkheid van een warme, integrale overdracht in de kraamperiode, van kraamzorg en verloskundige naar de JGZ, samen met de ouders gestimuleerd. Stevig ouderschap prenataal is uitgevoerd in de gemeenten Midden-Groningen, Het Hogeland, Westerkwartier, Groningen en Eemsdelta, Westerwolde, Stadskanaal, Oldambt, Veendam en Pekela.

Moeders Informeren Moeders

Net als voorgaande jaren is de interventie Moeders Informeren Moeders (MIM) met succes uitgevoerd in de gemeente Groningen. MIM is een 'goed onderbouwde' interventie waarbij vrijwillige, ervaren moeders, nieuwe moeders met alledaagse vragen over opvoeden en opgroeien ondersteuning bieden in de thuissituatie. MIM versterkt het zelfvertrouwen, de zelfredzaamheid en het sociale netwerk van moeders.

2.15 Van JGZ Optimaal! naar Doorontwikkeling JGZ!

De JGZ zet continu in op de verbetering van de uitvoering van de dienstverlening. Ondanks de beperkte middelen blijven we nieuwe innovaties inzetten en doorontwikkelen. Ook kijken we naar optimalisaties van onze werkprocessen. Hoewel vaak geldt dat de kosten voor de baten uitgaan en de werkdruk daarmee soms onnodig wordt verhoogd, zien we ook het enthousiasme en doorzettingsvermogen van onze medewerkers.

In het kader van de doorontwikkeling JGZ is gestart met een aantal vernieuwingen in onze werkwijze. Inzet daarbij is om de juiste professional op de juiste plek te krijgen en een effectievere en efficiëntere dienstverlening te organiseren. Uitgangspunt is dat de kwaliteit hoog blijft en daar waar mogelijk verbeterd wordt. Onderdelen van taken worden doorgeschoven naar andere JGZ professionals, ondersteunende diensten nemen centraal taakonderdelen over en werken op basis van gelijkwaardig partnerschap met ouders maakt dat we de beschikbare tijd van onze professionals efficiënter kunnen gaan inzetten. In 2024 is de tweede groep jeugdverpleegkundigen gestart met de opleiding 'Pluis- Niet Pluis' van het scholingsinstituut NSPOH (Netherlands School of Public & Occupational Health). In deze module leren JGZ-verpleegkundigen een aantal medische screenings zelfstandig uit te voeren, zodat zij bekwaam zijn de reguliere JGZ-consulten bij gezonde kinderen volledig uit te voeren. Voor de tweede helft van 2024 en 2025 staat een scholing voor alle JGZ teams en een implementatie van deze nieuwe werkwijze op de rol. Voor de JGZ is dit een groot en ingrijpend verandertraject maar essentieel om mee te kunnen groeien met de ontwikkelingen in de maatschappij en in ons vakgebied.

2.16 JGZ in het Voortgezet Onderwijs: Jij en Je Gezondheid en Schoolverzuimbegeleiding

Jij en je Gezondheid

De organisatie van Jij en Je Gezondheid (JeJG) op het voortgezet onderwijs (in Groningen veelal in VO klas 3) is onderdeel van het reguliere werkproces van GGD Groningen. GGD Groningen blijft zich inzetten, zowel beleidsmatig als in de uitvoering, om JEJG op alle scholen uit te voeren. Daarbij zien we ook steeds vaker dat we ernstige problematiek signaleren bij jongeren die nog niet goed in beeld waren. Daarmee laat het screeningsinstrument zijn waarde zien.

Samenwerking rondom ziekte verzuim: een extra taak methodisch uitvoeren in het licht van schoolaanwezigheid

De 'Provinciale werkgroep onderwijs' is nog steeds actief rondom de inzet van de GGD op scholen, waarbij

verzuimbegeleiding van jeugdigen die van school verzuimen door ziekte een belangrijk thema is. De werkgroep bestaat uit een vertegenwoordiging van GGD, samenwerkingsverbanden onderwijs (PO en VO) en gemeenten. De afgelopen jaren zien we dat het landelijke beleid over verzuim en afwezigheid een paradigmashift doormaakt: de focus komt meer en meer op schoolaanwezigheid te liggen. Ook in de provincie Groningen willen de scholen deze koerswijziging inzetten.

In Oost-Groningen is samen met gemeenten, GGD en samenwerkingsverbanden VO het afgelopen jaar de keus gemaakt om een evidence based methodische aanpak door alle partijen in te zetten middels de MAZL methodiek. MAZL staat voor Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen. Met MAZL wordt er proactief gereageerd op ziekteverzuim signalen en ingezet op een bewezen effectieve aanpak. Schoolmedewerkers, jeugdartsen en leerplichtambtenaren hebben samen aandacht en zorg voor leerlingen met ziekteverzuim: de problematiek komt vroegtijdig in beeld, waardoor de leerling geholpen kan worden en het ziekteverzuim afneemt.

In het najaar van 2023 zijn we gestart met de voorbereiding van een pilot in vijf gemeenten in Oost-Groningen. Deze pilot wordt gefinancierd door het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Oost-Groningen (RMC). Tegenwoordig wordt dit het doorstroompunt genoemd. In deze voorbereidende fase werd voorlichting gegeven en zijn betrokken medewerkers van GGD en scholen getraind. Er zijn, in samenwerking met betrokken gemeenten, de GGD en de scholen, goede afspraken gemaakt over de uitvoering van MAZL. Deze zorgvuldige voorbereiding was nodig om de uitvoering van de pilot in het schooljaar 24/25 in Oost-Groningen plaats te laten vinden. Alle VO scholen in Oost-Groningen, op twee scholen na, doen mee aan deze pilot.

Gemeente Groningen, heeft in navolging van Oost-Groningen ook de intentie om MAZL te implementeren. Er is voor 2024 en 2025 extra geld vrijgemaakt voor verzuimbegeleiding door de JGZ, met daarbij ook middelen om de implementatie van MAZL in gang te zetten. De voortgang van deze pilot in Oost Groningen wordt regelmatig door betrokken partijen besproken en geëvalueerd.

STORM (Strong Teens and Resilient Minds), mentale gezondheid

De STORM aanpak is deels een effectief bewezen preventieve aanpak die tot doel heeft een depressie of suicide bij jongeren vóór te zijn. Door zelfvertrouwen, weerbaarheid en veerkracht te stimuleren, leren jongeren hun negatieve gevoelens om te buigen, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot sterke, gezonde volwassenen. STORM wordt landelijk op dit moment in twee regio's uitgevoerd: Noord-Brabant en Land van Cuijk. GGD Groningen voert sinds dit jaar samen met het UMCG en GGz een pilot in onze provincie uit. Deze pilot wordt gesubsidieerd door gelden van VWS en het NPG.

Afgelopen schooljaar hebben drie VO-scholen (in Stadkanaal, Groningen en Leek) meegedaan met een pilot van deze interventie. De aanpak STORM is in deze pilot voor een efficiënte en duurzame inzet bewust verbonden aan het contactmoment van de JGZ (Jij en je Gezondheid in groep 2 en 4).

Op dit moment wordt de inzet van STORM afgelopen schooljaar geëvalueerd. Volgend schooljaar gaan twee van de drie scholen verder met deze STORM methodiek. Afhankelijk van de evaluaties en de mogelijkheden zullen we als GGD nadenken over een vervolg van deze methodiek.

2.17 JouwGGD

JouwGGD, een samenwerkingsverband tussen jeugdgezondheidszorgorganisaties, bestaat sinds 2014.

Op de dagelijks geopende chat (van 14.00 tot 22.00 uur) op www.jouwggd.nl kunnen jongeren tussen 12 en 23 jaar anoniem vragen stellen aan een jeugdverpleegkundige of jeugdarts. Landelijk wordt JouwGGD goed bezocht, de site had vorig jaar 1,3 miljoen unieke bezoekers.

Binnen GGD Groningen zijn sinds zeven jaar een aantal JGZ medewerkers verbonden aan JouwGGD, waarbij zij (op landelijk niveau) uiteenlopende gezondheidsvragen via de e-mail en chat van jongeren beantwoorden. Deze JGZ medewerkers trachten een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de achterliggende hulpvraag en/of problematiek van de jongere, waarop een zo passend mogelijk advies gegeven wordt. Jongeren ervaren deze laagdrempelige manier van online contact als positief en voelen zich in veel gevallen geholpen met de reacties en/of adviezen van de JGZ. Vaak kunnen jongeren hierna op eigen kracht verder. De vragen die bij JouwGGD binnenkomen gaan onder andere over relaties, seksualiteit, het lichaam, drugs, roken, mentale gezondheid en media.

2.18 Plezier op school

Plezier op school is een evidence based interventie en maakt deel uit van het preventieve aanbod binnen de aanpak van mentale gezondheid Jeugd op het gebied van depressie en sociale problemen en pestereien.

De interventie is sinds 2022 ook opgenomen in de factsheet 'Effectieve interventies en beleid mentale gezondheid en preventie' van het RIVM, specifiek gericht op risicofactoren en risicogroepen. Plezier op School is een tweedaagse zomercursus voor aanstaande brugklassers om de sociale competenties en daarmee de weerbaarheid te vergroten en de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs te vergemakkelijken. Ook wordt met Plezier op School het risico op herhaling van sociale problemen verlaagd, en pesterijen verkleind en op de lange termijn heeft Plezier op School als doel om de kans op psychische stoornissen als angst en depressie te verminderen. Plezier op school vindt in 2024 plaats in de gemeenten Groningen, Westerwolde en Eemsdelta. De zomercursus vindt plaats in de zomervakantie. Volgens de meest actuele gegevens zullen in totaal 47 aanstaande brugklassers gaan deelnemen, verdeeld over zes groepen, waarvan twee structuurgroepen speciaal voor kinderen met ASS-gerelateerde problematiek of kinderen die problemen ervaren met prikkelverwerking. De groepsgrootte van deze structuurgroepen is kleiner en de cursus is verdeeld over vier halve dagen, in plaats van twee hele dagen.

2.19 Vaccinaties

Maternale griepvaccinaties

Afgelopen periode hebben we veel zwangere vrouwen, die niet op indicatie voor de griepvaccinatie uitgenodigd worden door de huisarts, bij de GGD gevaccineerd. Deze vaccinatie is beschikbaar tijdens het griepseizoen van half oktober tot maart.

De JGZ voert naast de griepvaccinatie, ook de maternale kinkhoestvaccinatie (22-wekenprik) uit. Door goede samenwerking met de verloskundigen worden zwangere vrouwen naar ons doorverwezen voor deze vaccinatie. Dit vaccinatiemoment tijdens de zwangerschap is voor de JGZ ook een belangrijk contactmoment waarop de aanstaande ouder alvast kan kennis maken met de JGZ.

2.1.10 Preventieve logopedie

Optimale taalontwikkeling in de eerste 1000 levensdagen draagt bij aan een kansrijke start van kinderen. Als kinderen een goed taalaanbod krijgen is hun woordenschat op de leeftijd van drie jaar ongeveer twee keer zo groot als bij kinderen die onvoldoende taalaanbod krijgen. Preventieve logopedie draagt bij aan optimalisering van het taalaanbod in gezinnen en vroegsignalering van taalproblemen of taalontwikkelingsstoornissen.

De preventief logopedisten hebben naast hun reguliere werkzaamheden extra activiteiten uitgevoerd:

- Workshop gegeven over taaluitlokkende en taaluitbreidende strategieën op het symposium 'Als Taal geen Feestje is'. Samen met de Hanzehogeschool Groningen, Pento en het Health Science UMCG hebben we dit symposium georganiseerd om de kennis over spraak- en taalontwikkeling te vergroten
- Het opzetten van extra interventies voor kinderen van 6 maanden tot 2 jaar in het Westerkwartier.
- Het verzorgen van de Week van Taal in Groningen samen met Stichting Lezen en Schrijven. Wij hebben de Escape caravan naar Groningen gehaald om meer bekendheid aan laaggeletterdheid te geven. Christien Bronda (gemeentesecretaris Groningen) schreef er een mooie column over <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/gemeente-moet-hulplijn-voor-inwoners-zijn>
- Deelname aan Ronde Tafel gesprek in Den Haag van Stichting Lezen en Schrijven

2.1.11 Aanpak laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid is verbonden met gezondheidsproblemen. Laaggeletterden hebben vaker last van bepaalde ziekten en aandoeningen, zoals astma, diabetes, kanker, hartinfarcten en psychische problemen. Door laaggeletterdheid te verminderen, wordt bijgedragen aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Binnen GGD Groningen wordt ingezet op het thema laaggeletterdheid, met een concrete uitrol binnen de JGZ. JGZ-professionals zijn door de preventief logopedisten geschoold om laaggeletterdheid beter te signaleren en goed geïnformeerd te zijn over handelingsmogelijkheden om laaggeletterde ouders te ondersteunen. De opgedane vaardigheden worden in de dagelijkse JGZ-praktijk toegepast. Dit draagt bij aan het doorbreken van de intergenerationele overdracht van laaggeletterdheid en het vergroten van ontwikkelkansen van kinderen met laaggeletterde ouders.

Tevens zorgen we ervoor dat ouders goed weten hoe belangrijk hun rol is in het stimuleren van de taalontwikkeling van hun kinderen. Deze gezinsaanpak moet ervoor zorgen dat de volgende generatie meer geletterd zal zijn.

We blijven scholingen geven aan de Jeugdgezondheidszorg collega's en aan pedagogisch medewerkers.

2.1.12 Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

Handelingsprotocol huiselijk geweld en kindermishandeling

GGD Groningen werkt met een protocol en inmiddels vier aandachtfunctionarissen die jaarlijks bijgeschoold blijven via lidmaatschap van de Landelijke Vereniging voor Aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en Kindermishandeling (LVAK). Hiermee voldoet onze organisatie aan de wettelijke verplichting en hebben we het landelijke keurmerk meldcode. Via het keurmerk kunnen andere samenwerkingspartners zien dat GGD Groningen de meldcode op de juiste wijze heeft geïmplementeerd en deze op een goede manier is geborgd.

Deskundigheidsbevordering

Jaarlijks worden er herhalingstrainingen aangeboden aan medewerkers om vertrouwd te blijven met het werken met de meldcode. Ook is er aandacht voor gesprekstechnieken.

Samenwerking

Twee keer per jaar hebben de aandachtfunctionarissen overleg met de vertrouwensarts van Veilig Thuis Groningen. Hierin houden ze elkaar op de hoogte van organisatorische ontwikkelingen en opvallende signalen op gebied van kindermishandeling.

2.2 Gezondheid beschermen en bevorderen

De GGD houdt zich bezig met tal van activiteiten op het gebied van gezondheidsbescherming, gezondheidsbevordering en veiligheid.

2.2.1 Antimicrobiële resistentie (ABR)

De ABR-bestrijding is vooral binnen het ABR-zorgnetwerk Noord-Nederland (ABRZNN) voortgezet. De per januari 2024 aflopende subsidie zal met de concept Beleidsregel AMR 2024-2027 worden voortgezet, waarmee de subsidiëring van de regionale zorgnetwerken voor de periode van 1 januari 2024 tot 1 januari 2028 is georganiseerd. Hiertoe is besloten na een landelijke evaluatie waarin is geconstateerd dat het geleid heeft tot een robuuste regionale structuur. De structuur wordt als doeltreffend en doelmatig bestempeld en geconstateerd wordt dat de uitvoering goed verloopt. Een aantal aanbevelingen zijn verwerkt in de concept Beleidsregel AMR 2024-2027. Per januari 2024 verandert de naam van het ABRZNN in het AMRZNN (antimicrobiële resistentie). Dit is gedaan omdat niet alleen bacteriën resistent kunnen worden, maar geldt ook virussen, schimmels en parasieten. Om de resistentie van al deze ziekteverwekkers te omvatten, gebruikt het zorgnetwerk vanaf nu de term “antimicrobiële resistentie”. Dit sluit ook goed aan bij internationale ontwikkelingen en de naam van het landelijke zorgnetwerk.

De acties binnen het AMR-zorgnetwerk richten zich met name op rationeel antibiotica voorschrijven bij huisartsen, in verpleeghuizen, instellingen voor langdurige zorg en ziekenhuizen en op infectiepreventie buiten het ziekenhuis. Dit is gericht op scholing en biedt voor infectiepreventie ook mogelijkheden voor actieve ondersteuning. De projecten richten zich naast ABR-preventie op infectiepreventie en hygiëne in het algemeen. In 2023 is de Regionale Adviescommissie Infectiepreventie NN (RAI NN) voortgezet. De RAI NN fungeert als loket om advies te vragen en advies te geven gericht op infectiepreventie in de regionale keten van zorgaanbieders. Met deze adviezen wordt draagvlak en impact van adviezen aan het netwerk van zorgaanbieders vergroot en de infectieveiligheid van patiënten/burgers in de regio bevordert.

De Deskundigen Infectiepreventie hebben zowel intern als extern voorlichting gegeven, ondersteuning geboden en geadviseerd bij vragen over hygiëne, infectiepreventie en antibioticaresistentie, zoals aan (zorg)instellingen, GGD collega's en COA-medewerkers.

2.2.2 Infectieziektebestrijding

De COVID periode heeft de infectieziektebestrijding (hierna: IZB) in Nederland flink opgeschud. Dit is de aanleiding geweest om beter pandemisch paraat te willen zijn in de toekomst. GGD'en moeten optimaal voorbereid en toegerust zijn op nieuwe risico's als gevolg van infectieziekten. Om in de toekomst goed voorbereid te zijn op soortgelijke crises, vraagt dit om een herijking van de IZB in meerdere facetten.

Hierbij is het belangrijk om de kwaliteit, integraliteit en uniformiteit van de Nederlandse Infectieziektebestrijding te vergroten, en om deze zodanig in te richten dat de structuur én samenwerking voldoende robuust is en voldoende slagkracht heeft om een volgende pandemie het hoofd te bieden. Er is een programmaleider aangetrokken om de vertaalslag binnen GGD Groningen zo optimaal mogelijk vorm te kunnen geven.

Programma Versterking Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid 2023-2024

Op verzoek van het ministerie van VWS heeft GGD GHOR Nederland in april-mei 2022 de beleidsagenda 'Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid GGD'en (VIP)' opgesteld. De beleidsagenda richt zich op het oplossen van urgente kwetsbaarheden voor pandemische paraatheid op de korte termijn. Het programma Versterking Infectieziektepreventie (VIP) bestaat uit een aantal concrete activiteiten die zijn opgedeeld in vijf pijlers te weten:

1. Kwetsbaarheden wegnemen ten behoeve van pandemische paraatheid
2. Versterken van de boven(regionale) monitoring en surveillance
3. Versterken van de wetenschappelijke kennisinfrastructuur infectieziektebestrijding
4. Samenwerken op bovenregionaal niveau
5. Slim en versneld opleiden (artsen, verpleegkundigen en deskundigen infectiepreventie)

GGD Groningen is naar aanleiding van het VIP programma bezig om het team IZB kwantitatief en kwalitatief te versterken. Nieuwe collega's zijn aangenomen en aan de hand van het nieuwe kerntakenrapport is gekeken hoe taken versterkt en daarmee toekomstbestendig gemaakt kunnen worden. Het landelijke programma eindigt in 2024, echter zal GGD Groningen in 2025 de focus leggen op de voorbereiding om zo goed mogelijk paraat te kunnen staan voor een volgende pandemie. Daarnaast zal er geïnvesteerd worden in bovenregionale samenwerking met GGD Drenthe en GGD Fryslân.

Landelijk Functionaliteit Opschaling Infectieziektebestrijding (LFI)

Vorig jaar is de Landelijke Functie Opschaling Infectieziektebestrijding (hierna: LFI) opgericht binnen het RIVM. De LFI is bij een volgende pandemie, met landelijke impact, inzetbaar. In opdracht van de minister van VWS voert de LFI centraal de regie en sturing. De LFI bevindt zich momenteel in de implementatiefase en in deze fase zullen diverse werkgroepen starten. GGD Groningen zal in 2024 en 2025 inzet leveren bij diverse werkgroepen. De werkgroepen variëren van medisch operationele processen, bron- en contactonderzoek, financiën, opschaling etc. Het koppelvlak tussen de LFI en de GGD vraagt veel tijd.

Regiecentrum voor vaccineren

Vorig jaar heeft het RIVM i.s.m. GGDGHOR NL in opdracht van het ministerie van VWS een uitvoeringstoets opgesteld. Deze toets heeft de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van een vaccinatievoorziening voor volwassenen bij de GGD'en in kaart gebracht. 21 juni jl. stuurde (scheidend) staatssecretaris Van Ooijen de kamerbrief met daarin zijn reactie op de bevindingen uit de uitvoeringstoets naar een vaccinatievoorziening voor volwassenen bij GGD'en. Conclusie is dat op basis van de uitvoeringstoets een aantal aandachtspunten nader uitgewerkt moeten worden. Om die reden is een eventuele aanpassing van het vaccinatiestelsel aan het volgende kabinet. Dit maakt dat verwacht wordt dat VWS niet op korte termijn het besluit gaat nemen om een vaccinatievoorziening bij de GGD'en in te bedden.

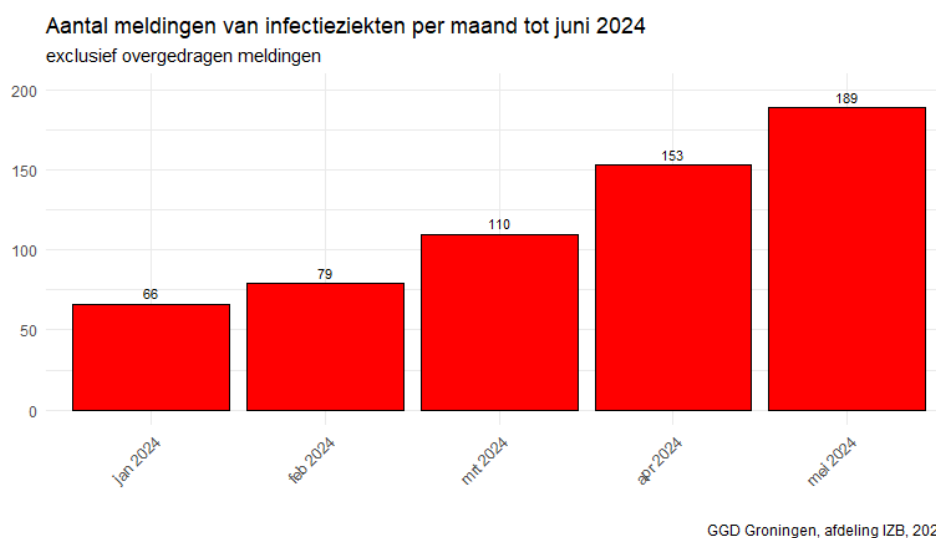
Vooruitlopend op deze ontwikkeling is GGD Groningen gestart met haar wenselijke rol te beschrijven aangaande vaccinaties. Gestart is met een organisatievisie op vaccineren te omschrijven:

“GGD Groningen is de organisatie waar burgers en professionals voor alle informatie, advies en uitvoering met betrekking tot vaccineren voor alle leeftijden (vanaf -9 maanden) terecht kunnen. GGD Groningen brengt kennis en ervaring over het uitvoeren van vaccinaties samen. Zij coördineert de uitvoering van programmatische vaccinaties en biedt een breed aanbod aan vaccinaties aan, veelal in samenwerking met lokale zorgverleners. Zij kan zich flexibel aanpassen aan veranderingen en sluit voor de uitvoering van vaccinaties aan bij landelijke ontwikkelingen maar houdt hierbij rekening met regionale kenmerken en behoefte. Hiervoor werkt GGD Groningen vanuit de verantwoordelijkheid voor publieke gezondheid binnen de organisatie als één GGD samen. Dit doet zij door de expertise van alle teams/functies die GGD Groningen bij de uitvoering van vaccineren ondersteunen te bundelen. De professionaliteit van uitvoering van ieders expertise staat hierbij centraal”.

Om invulling aan deze visie te geven wordt op dit moment gewerkt aan een voorstel hoe we als GGD meer regie op vaccineren kunnen krijgen middels een zogenoemd vaccinatie regiecentrum. Met als hoofddoel het verhogen en/of het op peil houden van de vaccinatiegraad. In de tweede helft van 2024 wordt concretisering van het vaccinatie regiecentrum verwacht.

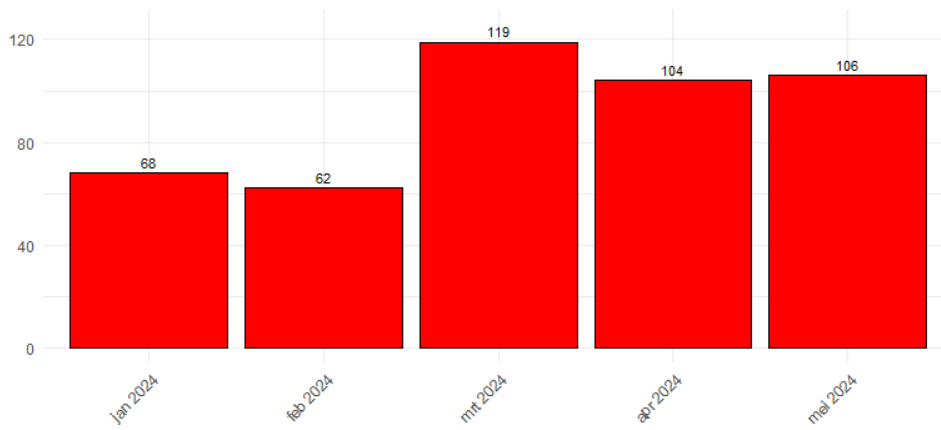
Meldingen en vragen infectieziektebestrijding

In het kader van monitoring en surveillance worden gemelde infectieziekten periodiek in kaart gebracht en besproken met medewerkers van de afdeling infectieziektebestrijding. Onderstaande grafiek toont het aantal meldingen van infectieziekten bij de GGD Groningen. De (sterke) toename is vooral te wijten aan de toename van kinkhoestgevallen.

Tevens wordt bijgehouden hoeveel vragen van zorgprofessionals maar ook van burgers met betrekking tot infectieziekten bij de GGD terecht komen. Onderstaande grafiek laat het aantal vragen zien dat per maand waarvoor contact is gezocht met de afdeling infectieziektebestrijding.

Aantal vragen m.b.t. infectieziekten per maand tot 1 juni 2024)

GGD Groningen, afdeling IZB, 2024.

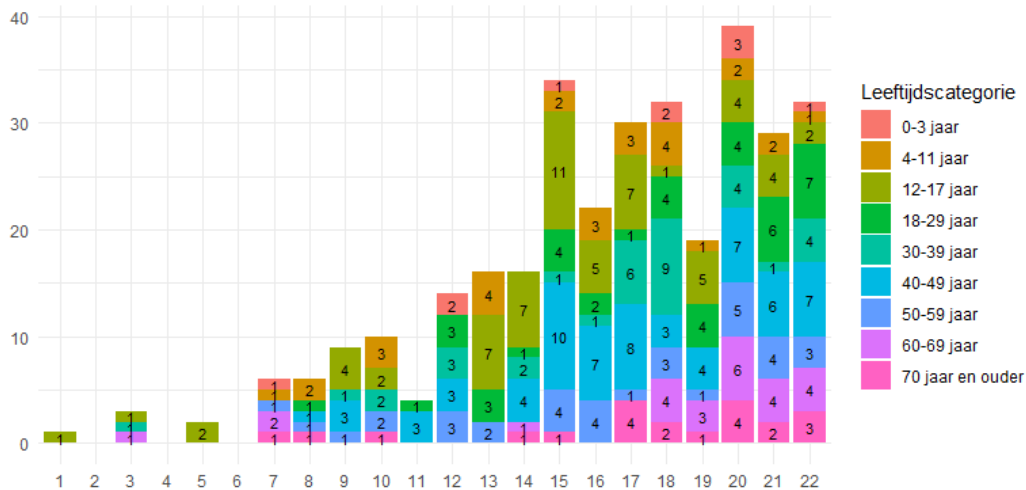
Vaccinatiegraad

GGD Groningen maakt zich zorgen over de dalende vaccinatiegraad en uitbraken van verschillende infectieziekten zoals mazelen. Landelijk gezien nemen kinderen minder deel aan het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Omdat hierdoor de groepsimmunitet afneemt, neemt het risico op uitbraken toe. Het IZB team sluit aan bij de door GGD GHOR georganiseerde uitwisselingsplatforms ten behoeve van het verhogen van de vaccinatiegraad. IZB is in samenwerking met JGZ binnen GGD Groningen zich aan het oriënteren in mogelijke doelgroepgerichte- en fijnmazige aanpak.

Forse toename kinkhoestmeldingen

Kinkhoest is een besmettelijke bacteriële infectie van de luchtwegen die vooral gevaarlijk kan zijn voor zuigelingen. Voor zwangere vrouwen is het belangrijk om zichzelf en hun ongeboren kind te beschermen tegen kinkhoest. In de periode van april ontving het RIVM de hoogste aantallen van kinkhoestmeldingen sinds de invoering van de meldplicht in 1975. Deze landelijke trend is ook te zien in de provincie Groningen. Gezien deze stijgende trend heeft GGD Groningen de verloskundigen extra geattendeerd op de mogelijkheid van de maternale kinkhoestvaccinaties voor zwangeren. Onderstaande grafiek geeft het aantal gemelde kinkhoestgevallen per week in 2024 in Groningen weer. Tot juni zijn 10 kinderen in de leeftijdscategorie van 0-3 jaar gemeld. Let wel dat het werkelijke aantal kinkhoestgevallen in de Groningse populatie waarschijnlijk veel hoger is. Niet iedereen met hoestklachten meldt zich bij een (huis)arts.

Aantal kinkhoestgevallen per week naar leeftijd tot juni 2024

Bron: GGD Groningen, Afdeling IZB, 2024

Voorbereiding op een mogelijke mazelenuitbraak

Mazelen is één van de meest besmettelijke ziekten die er bestaan. Sinds begin dit jaar zijn er een aantal clusters gemeld van mazelen in Nederland. GGD Groningen bereidt zich voor op een mogelijke uitbraak van mazelen in de provincie Groningen. Het IZB team vertaalt op dit moment de landelijke richtlijn naar de werkwijze van GGD Groningen. Daarbij is de samenwerking met het JGZ team belangrijk.

Infectiepreventieweek

Tijdens de infectiepreventieweek worden verschillende activiteiten georganiseerd, zoals landelijke activiteiten die veelal online bij te wonen zijn en activiteiten in de regio die worden georganiseerd door de afdeling IZB. Dit jaar was er veel aandacht voor handhygiëne op de consultatiebureaus.

Stand van zaken Covid en HPV 18+

De nieuwe opdracht vanuit GGD/GHOR voor 2024 is klaar te staan voor 33 Covid vaccinaties per week. Naast de Covid vaccinaties bleef het afgelopen half jaar ook de HPV campagne bestaan tot 1 juni 2024. Jongeren die verleden jaar de eerste HPV vaccinatie hebben gehaald zijn in de gelegenheid om hun tweede vaccin in de eerste helft van 2024 te halen. Ook jongeren die nog een eerste prik willen halen zijn welkom. In mei jl. hebben wij vier dagen op het Zernike terrein HPV18+ gevaccineerd. In juni zijn de laatsten gevaccineerd en is de HPV18+ campagne officieel afgesloten.

Er is nog één locatie, de Osloweg, waar de inwoners terecht kunnen voor de Covid vaccinatie en/of een HPV vaccinatie (de laatste tot 1 juni 2024). De locatie aan de Osloweg wordt gebruikt voor opslag van materiaal, ontvangst en opslag van vaccins, vertrek van medewerkers voor huisbezoek niet mobiel thuiswonenden, telefonie en vergaderingen.

In het najaar 2023 had de GGD 135 medewerkers werkzaam voor Covid. Op dit moment zijn dat er 10. Deze medewerkers zijn breed inzetbaar en op deze manier kunnen wij alle disciplines bedienen zoals, telefonie, vaccineren, administratie, optrekken, kwaliteit, ICT, huisbezoek en landelijke overleggen bijwonen. Het wagenpark is flink uitgedund net zoals alle ICT voorzieningen.

Inwoners die niet mobiel zijn vaccineren we tegen covid bij hen thuis. Daarnaast hebben we dit jaar ook nog aantal kleine instellingen bezocht en COA Ter Apel voor covid-vaccinaties.

Aantal gezette vaccins	Covid	HPV18+
Januari	187 en 37 NMTW ¹	290
Februari	51 en 23 NMTW	371
Maart	30 en 1 NMTW	394
April	8 en 1 NMTW	349
Mei	15 en 0 NMTW	1967 laatste officiële maand
Juni	8 en 1 NMTW	162

Telefonie

Bij Monitoring en Advies (M&A) komen alle telefoontjes binnen met betrekking tot corona en HPV 18+. Monitoring en Advies beantwoordt vragen van inwoners, instellingen en niet mobiele thuiswonenden. Omdat iedereen met alle vragen kan bellen is M&A goed op de hoogte van de laatste richtlijnen. Daarnaast maakt M&A afspraken en nemen ze klachten en dossierverzoeken aan. Vanuit M&A wordt ook informatie voor op de website GGD, de socials en de huisartsen nieuwsbrief vanuit de GGD aangeleverd en wordt deelgenomen aan het platform overleg voor alle callcenters corona en HPV 18+ van de GGD'en.

Naast reguliere telefonie heeft M&A ook telefoontjes in ontvangst genomen omtrent COVID-kind vaccin voor GGD Groningen, Friesland en Drenthe, omdat de drie Noordelijke provincies de enige zijn die dit vaccin aanbieden. Daarnaast hebben we ook Novavax (eiwit-vaccin) aangeboden.

Sinds januari 2024 nemen we ook medische telefoontjes voor GGD Limburg-Noord over. Als GGD Groningen blijven we tijdens de najaarscampagne Covid 2024 GGD Limburg-Noord hierin ondersteunen.

2024	HPV 18+	COVID	Binnen landelijk via 7070	Overig	Totaal verwerkte inkomende telefonie	Uitgaande telefonie	Inkomende mail covid-19@
Totaal t/m week 25	2028	492	272	172	2697	51	40

Najaarscampagne Covid 2024

Uitgangspunt voor de najaarscampagne is om dichterbij de burger te gaan vaccineren met een maximale reis afstand van 5-10 kilometer. Dit betekent meerdere locaties verspreid over de provincie Groningen, onderzoek naar geschikte locaties en afspraken maken zonder duidelijkheid over de financiering. Verwachting is dat er minder geld is voor de najaarscampagne. Ter voorbereiding van de najaarscampagne zijn planning van locaties, ICT en medewerkers Covid afgerond in het eerste halfjaar 2024. Tijdens de najaarscampagne 2024 verwachten wij weer meer dan 1000 burgers aan huis te vaccineren.

¹ NMTW = niet mobiel thuiswonenden

Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO) en crisisnoodopvanglocatie

In onze provincie hebben gemeenten GOO-locaties en (crisis-)noodopvanglocaties ingericht. De deskundigen Infectiepreventie (DI) van GGD Groningen adviseren in 2024 over locatiecriteriën en de te nemen hygiënemaatregelen op diverse locaties. Van 1 december 2023 tot 1 juli 2024 zijn bij 14 COA locaties volledige hygiëne audits en bij drie nieuwe COA-locaties hygiëne 0-meting uitgevoerd. Daarnaast zijn drie GOO-locaties bezocht en zijn er zes hygiëne workshops gegeven aan COA-medewerkers.

2.2.3 Reizigersadvisering

De afdeling Reizigersadvisering en Vaccinaties maakt vanaf 2023 een grote toeloop van reizigers mee.

Dit voorjaar van 2024 zien we dit beeld continueren. Veel bewoners uit Groningen en de kop van Drenthe gaan dit jaar op een verre vakantie. De toeloop is zo groot dat we alle zeilen moeten bijzetten om iedereen te kunnen bedienen om gevaccineerd op reis te laten gaan, zodat er geen importziekten mee terugkomen.

Dit heeft geresulteerd in een uitbreiding begin dit jaar van het aantal verpleegkundigen binnen de afdeling om de toestroom in goede banen te leiden en iedereen te kunnen voorzien van de juiste reisadviezen en vaccinaties.

We hebben de in 2023 verruimde openingstijden met enkele middagen in 2024 gecontinueerd. Tevens hebben we begin dit jaar een tariefwijziging doorgevoerd, passend bij de hedendaagse marktontwikkelingen. De wachttijden proberen dit jaar terug te brengen tot maximaal twee weken.

We participeren in de regionale (3Noord) en landelijke (GGDReisvaccinaties) overlegstructuren en hebben veelvuldige contacten met diverse leveranciers. Binnen de GGD werken we samen met diverse afdelingen om tot één vaccinatiecentrum voor volwassenen te komen. Dit traject neemt nog wel wat tijd in beslag.

De regionale en landelijke na- en bijscholingsdagen zijn goed bezocht, welke een hoge mate van kwaliteit geeft aan ons product en voor onze klanten. Naast de vakantiegangers vaccineren we dit jaar ook weer preventief risicovolle beroepsgroepen via bedrijven en studenten van onderwijsinstellingen (RUG) als onderdeel van publieke preventie infectieziekten. Zo helpen we mee aan het voorkomen van (import)ziekten in Nederland.

Dit voorjaar hebben we de kinkhoestcampagne uitgevoerd voor al ons zorgpersoneel binnen de GGD en regionaal is deze ook aangeboden. Vanaf 1 juli kunnen de spijtoptanten die de landelijke HPV18+ campagne hebben gemist bij ons nog desbetreffende vaccinaties verkrijgen.

2.2.4 Seksuele gezondheid

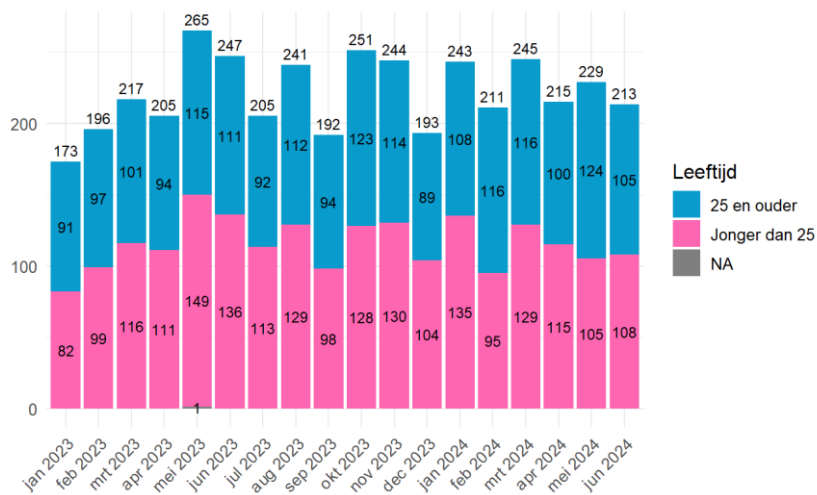
Seksuele gezondheid richt zich op het verbeteren van seksuele gezondheid en het bijdragen seksuele vorming in het bijzonder van risicogroepen. Daarmee volgt de GGD het Nationaal Actieplan soa, hiv en seksuele gezondheid (2023 – 2027, opgesteld door het RIVM). Daarbij ligt er een belangrijke focus op het houden van spreekuren en het geven van voorlichting voor de doelgroepen jongeren, migranten, sekswerkers en mannen die seks hebben met mannen, MSM.

Binnen de GGD wordt er in toenemende mate samengewerkt met de afdelingen Jeugdgezondheidszorg en Gezondheidsbevordering om op verschillende wijzen seksuele gezondheid en weerbaarheid vroegtijdig te agenderen. Buiten de GGD wordt er samengewerkt met GGD Drenthe,, GGD Fryslân, CSGNN en CSG.

Door het doelgericht en op verschillende manieren aanbieden van soa/hiv-testen (verschillende aanbieders, testlab, en samenwerking met huisartsen) is een brede soatest-infrastructuur ontstaan waar men de meest passende faciliteit kan kiezen en dus meer soa/hiv kan worden opgespoord.

Landelijk is er veel aandacht voor de aanscherping van de subsidieregeling, Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG) waar het overgrote deel van de curatieve zorg en de individuele seksualiteitshulpverlening uit betaald wordt. Belangrijk dat die middelen blijven komen, zeker nu we afgelopen jaar een verheffing zien van de SOA Gonorrhoe. Ongeveer 50% van de cliënten die we zien zijn jongeren onder 25 jaar.

Aantal SOA-consulten per maand naar leeftijd

GGD Groningen, afdeling Seksuele Gezondheid, 2024.

Veelvuldig testen en ook goede voorlichting worden ingezet om verdere verspreiding tegen te gaan. Mogelijk ontstaat er een situatie waarbij een eigen bijdrage weer gevraagd zal worden van de cliënten die we op het spreekuur zien.

Integraal onderdeel van de ASG regeling gaat de verstrekking van PrEP medicatie worden. De pilot die VWS 2019 is gestart is inmiddels na 5 jaar afgerond. Inzichten daaruit geven aan dat het vertrekken van PrEP een effectieve manier is om hiv tegen te gaan. Het betreft vertrekking aan mannen die seks hebben met mannen (MSM). Het is nog onduidelijk hoeveel middelen beschikbaar komen voor het vervolg van deze zorgverlening. Huidig worden er 185 mannen voorzien van PrEP via de GGD.

Naast het houden van spreekuren richten we ons dan ook op het geven van voorlichting en organiseren we activiteiten voor jongeren. Seksuele vorming en weerbaarheid zijn belangrijke thema's. We kijken steeds waar we ook kwetsbare doelgroepen kunnen bereiken. Samen met ketenpartners zijn er activiteiten ondernomen gericht op het bevorderen van de seksuele gezondheid van statushouders. Ook wordt er vanuit de GGD een bijdrage geleverd aan het inburgeringstraject op het terrein seksuele gezondheid en diversiteit. Outreachend werken op het thema Seksuele Gezondheid blijft een belangrijke pijler in het bereiken van doelgroepen.

Centrum Seksueel Geweld Groningen-Drenthe (CSG)

Het Centrum Seksueel Geweld Groningen-Drenthe (CSG) is een samenwerkingsverband met politie Noord-Nederland, Slachtofferhulp Nederland, UMCG, Scheper ziekenhuis Emmen en de beide GGD'en (Groningen en Drenthe). Er wordt laagdrempelige hulp geboden aan slachtoffers van seksueel geweld. Het CSG is ondergebracht bij GGD Drenthe. We zien dat het aantal meldingen stijgen, mogelijk omdat er meer aandacht is ook in de media voor deze problematiek.

Gronings offensief tegen seksueel geweld

Vanuit het thema seksueel grensoverschrijdend gedrag, is het 'Gronings offensief tegen seksueel geweld' in 2023 gestart. Een tweejarig project van de 10 Groninger gemeenten. De GGD is penvoerder namens de Centrumgemeente en levert de projectleiding.

Het project kent drie aandachtsgebieden; bewustwording en taboedoorbreking, regionale integrale aanpak en organisatie en kennisverbreding. Onder deze drie aandachtsgebieden wordt gewerkt aan verschillende deelprojecten. Een van de projecten is het oprichten van het eerste landelijke monument over seksueel geweld. Het monument komt in het Rosarium te Winschoten. Een ander project is het organiseren van maatschappelijke gesprekken, ook wel dialogen genoemd. Daarnaast is aan de 10 Groninger gemeenten een quickscan verstuurd om in kaart te brengen wat gemeenten doen in de aanpak van seksueel geweld en uitgangspunten formuleren voor de verdere uitwerking van het actieplan.

2.2.5 Forensische geneeskunde

In het afgelopen half jaar is er intensief gewerkt aan het tot stand brengen van een robuuste samenwerking op het gebied van de Forensisch Geneeskunde samen met de GGD Drenthe en de GGD Fryslân. Dat is van

belang omdat we zien dat het op peil houden van het aantal beschikbare collega's per provincie in toenemende mate een uitdaging is. Het tekort aan Forensisch personeel is overigens een landelijk gesignaleerd probleem waar ook een ruime subsidie voor is toegekend. Het vinden van mensen voor dit vakgebied is uitdagend.

Inmiddels ligt er een voorgenomen besluit om 1 GGD als Centrum GGD te benoemen en daar 1 team te positioneren. Het traject met afstemming met collega's, en instemming van OR en bonden loopt. De realisatie van die samenvoeging moet per 1 januari 2025 vorm krijgen.

Tot die tijd is het uitdagend om inzet en roosters in de 3 afzonderlijke provincies en dus ook in Groningen, rond te krijgen. Het werven van nieuwe forensische artsen heeft prioriteit. Binnen GGD Fryslân is daar een campagne voor opgestart die ook gebruikt wordt in Groningen. Het werkelijk aannemen van nieuwe collega's laat nog op zich wachten. De inzet van forensisch verpleegkundige, niet alleen 's nachts bij de bloedproeven maar ook overdag is een optie om iets te doen aan de werkdruk van de forensisch artsen.

Tegelijkertijd zien we dat de werkzaamheden gelijk blijven en/ of zelfs toenemen in aantal over de eerste helft van dit jaar en de eerste helft van 2023)

- Wettelijke taak Lijkschouw 229 (2023 was dat aantal nagenoeg gelijk 226) waarvan 190 gevallen van niet natuurlijk dood.
- Medische arrestanten zorg : 830 casuïstieken, waarvan 124 telefonisch adviesvragen.
- Het aantal bloedproeven dat afgelopen half jaar is uitgevoerd is 342.

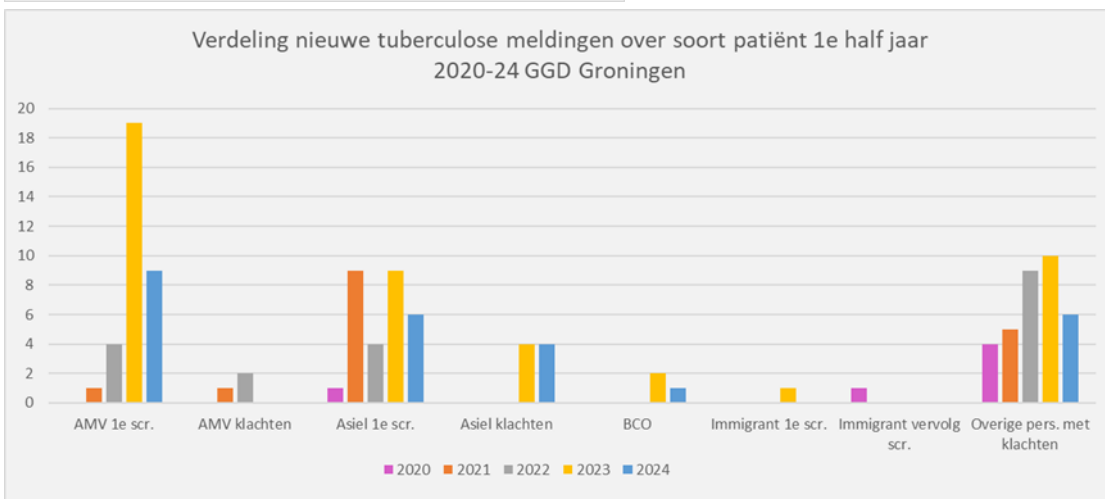
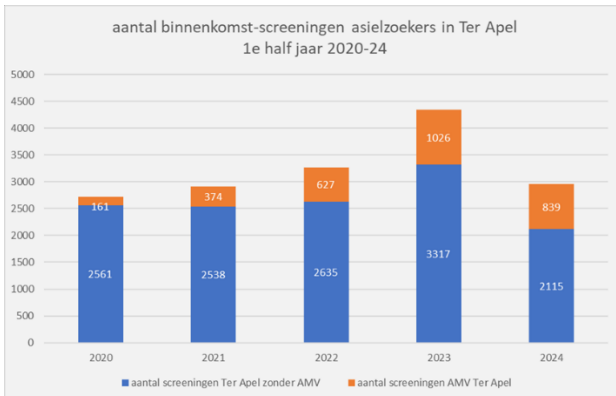
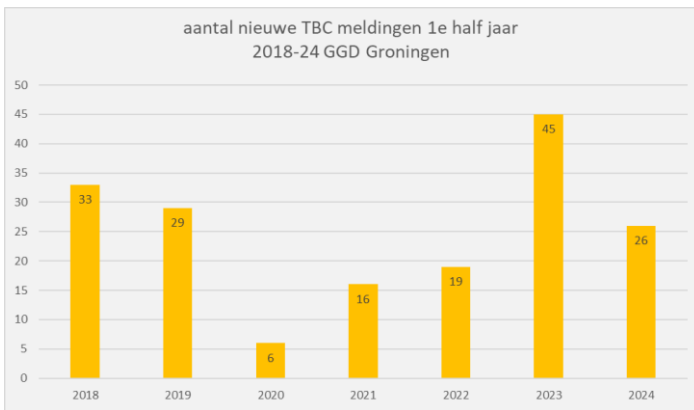
Namens de 3 Noordelijke GGD is een aanvraag voor de aanbesteding van de Medische Arrestantenzorg (MAZ) ingediend. De gunning zou plaatsvinden op 1 juli, maar is uitgesteld tot nadere orde vanwege een procedurefout.

2.2.6 Tuberculosebestrijding

In de 1e helft van 2024 werden door de GGD Groningen 3900 röntgenfoto's gemaakt van onder anderen asielzoekers (ca. 3300), immigranten (ca. 300) en in het kader van keuringen (ca. 60). Er is, conform landelijke richtlijn, begonnen van het screenen van asielzoekers <12 jaar oud op tuberculose-infectie in plaats van de voorheen gebruikelijke screening op actieve tuberculose. De screening op infectie vindt niet in Ter Apel plaats maar later, als de gezinnen op een andere locatie verblijven. Omdat de kinderen apart moeten worden opgeroepen en meerdere keren de GGD moeten bezoeken, is dit, in vergelijking met het maken van een röntgenfoto in Ter Apel, een screening die zowel voor de GGD als voor de kinderen/ouders tijdrovend kan zijn.

In het eerste halfjaar van 2024 werden 26 nieuwe tuberculose-patiënten gemeld in de provincie Groningen tegenover 45 in dezelfde periode in 2023. Asielzoekers vormen, vanwege het Aanmeldcentrum Ter Apel, een relatief groot deel van de nieuwe tuberculose-patiënten in Groningen, en dan met name de groep alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV). Het aantal asielzoekers dat in Ter Apel een eerste tuberculose-screening onderging was in de 1e helft van 2024 circa 25-30% lager dan in dezelfde periode in 2023. Dit kan (deels) de daling van het aantal meldingen van nieuwe tuberculose-patiënten verklaren.

Wat verder opvalt is dat het aantal nieuwe asielzoekers met een tuberculose-infectie in de eerste helft van 2024 met 40% (van de 70 onderzochte personen) veel lager lag dan in 2023 (62% van de 128 onderzochte personen).

2.2.7 Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA)

De GGD verzorgt de PGA ter uitvoering van het contract wat GGD GHOR Nederland namens de GGD'en heeft afgesloten met het COA. In onze provincie zijn, vanwege ernstige constipatie in de keten, inmiddels 14 COA-locaties operationeel (Ter Apel, Delfzijl, Musselkanaal, Farmsum, Uithuizen, Winsum, Winschoten, Stadskanaal en zes locaties in Groningen). In november waren er nog 12 locaties, maar om Ter Apel te ontlasten hebben Stadskanaal en Groningen in december twee tijdelijke locaties geopend. In totaal heeft het COA accommodaties voor bijna 7.000 asielzoekers in onze regio.

De discussie over opvang voor asielzoekers wordt landelijk en in de regio's in alle hevigheid gevoerd, maar dat heeft tot op heden weinig deuren geopend in de meeste gemeenten. De Spreidingswet wordt hoogstwaarschijnlijk niet ingevoerd wat als risico met zich meebrengt dat de druk op de Groningse regio hoog blijft.

De GGD heeft, in afstemming met het COA, de voorlichtingsactiviteiten en haar dienstverlening voor asielzoekers van 0-18 jaar (PGA) conform afspraken uitgevoerd.

Telkens wanneer een nieuwe locatie wordt geopend betekent dat voor de JGZ een grote belasting omdat er in korte tijd extra personeel, huisvesting voor de JGZ en spreekuren geregeld moeten worden om de screenings bij de kinderen uit te kunnen voeren. Gezondheidsbevordering (GB) draagt bij aan de voorlichting online en op locatie in samenhang met afdelingen IZB, seksuele gezondheid en JGZ. Het team TBC screent asielzoekers in Ter Apel waarbij ook het team IZB is betrokken. De Deskundigen Infectiebestrijding plegen inzet op hygiëne

adviesbezoeken op nieuwe crisisnoodopvanglocaties en COA-locaties. In de eerste helft van 2024 zijn bij alle COA locaties volledige hygiëne audits uitgevoerd en bij nieuwe COA-locaties hygiëne 0-meting.

2.2.8 OGGZ

In de centrumregeling is opgenomen dat de gemeente Groningen optreedt namens de Groninger gemeenten in de regievoering over de door de Groninger gemeenten (Eemsdelta, Oldambt, Stadskanaal, Westerkwartier, Het Hogeland, Midden-Groningen, Pekela, Veendam en Westerwolde) vastgestelde gezamenlijke OGGz en MO (maatschappelijke opvang) activiteiten, deze laat organiseren en deze activiteiten financiert uit de daarvoor bestemde Rijksmiddelen. In de DVO Centrumgemeente voor 2024 zijn afspraken over de inzet van bemoeizorg en de inhoudelijke doorontwikkeling van de OGGz opgenomen.

In deze DVO zijn specifieke afspraken gemaakt over:

- Vangnet, advies en regie/zorgcoördinatie voor zorgwekkende zorgmijders (circa 60% van het budget)
- GGD als Expertisecentrum OGGz/coördinerende taken (circa 30% van het budget)
- OGGz en MO overstijgende activiteiten (10% van het budget).

Twee keer per jaar vindt inhoudelijke rapportage op de activiteiten en voortgang advies plaats.

Personen met (overlast veroorzakend) verward gedrag en complexe problematiek vragen om een goede ketensamenwerking en een sluitende aanpak, met een goede positie van de OGGz in de netwerken. Vanuit de in 2019 opgestelde OGGz-visie levert het team een belangrijke bijdrage aan de aanpak van de OGGz-problematiek in het sociale domein, in samenspraak met gemeenten en (uitvoerings)partners. Vanwege onze gedegen (maar verspreide) kennis op veel terreinen werken we aan de doorontwikkeling naar een expertisecentrum waarin expertise op het gebied van zaken als hoarding- en vervuilingproblematiek, hygiënemaatregelen voor vervuilde woningen, bemoeizorg, drang- en dwangmogelijkheden goed toegankelijk worden gemaakt. Ook wordt twee keer per jaar het Kennisnetwerk OGGz georganiseerd voor alle medewerkers in de provincie Groningen die met OGGz-problematiek te maken hebben.

In het najaar 2024 wordt op verzoek van de Centrumgemeente een apart overleg georganiseerd voor alle OGGz-coördinatoren van de provincie. Doel van het overleg is het delen van ervaringen, bespreken van knelpunten en het delen van expertise. Ook wordt geïnventariseerd of en welke scholingsbehoefte er ligt bij de OGGz coördinatoren van de verschillende gemeenten.

We hebben momenteel zo'n 330 OGGz klanten. Omdat de GGD voor langere tijd een vinger aan de pols wil houden, worden deze dossiers pas afgesloten als de organisatie die het contact moet overnemen een goedlopend contact heeft opgebouwd. De cijfers zijn lager dan in 2023, omdat het registratiesysteem is opgeschoond.

Net als voorgaande jaren is ruim 60% van de klanten man en een derde van de klanten ouder dan 65 jaar. Bij vrijwel alle mensen is sprake van meervoudige problematiek, maar we proberen wel te registreren wat de belangrijkste problematiek is. Dat beeld blijft over de jaren heen in grote mate hetzelfde: vervuilde huishouden, problemen met psychisch functioneren, huisvesting en sociale omgeving. Wel constateren we dat de meldingen complexer worden, en dat er meer sprake is van onbegrepen gedrag met veiligheidsrisico. De gemeente Groningen heeft in maart een plan van aanpak geschreven. Er worden expertmeetings (verschillende ketenpartners) gepland waar GGD in begeleidingsgroep zit. Een van de voornaamste resultaten van de nieuwe aanpak is dat alle daklozen vanaf 1 oktober tot 1 april ongeacht de buitentemperatuur gebruik kunnen maken van de maatschappelijk opvang. Hiervoor ligt gedurende de winterperiode van 1 november tot 1 mei de boot MS Patria, een hotelboot aan de kade van het Winschoterdiep bij de Gideonweg. In 2024 wordt de groep buitenslapers in opdracht van de gemeente Groningen ook in de zomerperiode gevolgd. Op dit moment (juli 2024) staan 133 personen geregistreerd als buitenslapers.

Het is voor gemeenten een pittige opgave om samen met vele lokale en regionale partijen een goed werkende aanpak te realiseren voor mensen met verward gedrag om gepaste zorg en ondersteuning te bieden. Landelijk is veel ervaring opgedaan met de zogenaamde wijk-GGD'er, als verbindingsofficier in het netwerk van veiligheid en zorg. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) begeleidde al zo'n 50 gemeenten bij de invoering van een wijk-GGD'er. Het CCV is in 2022 gestart met het inrichten van een landelijk coördinatiepunt wijk-GGD. Gemeenten en andere partners die (willen) beschikken over een wijk-GGD functie kunnen hier met hun vragen terecht. Het coördinatiepunt ondersteunt, monitort en faciliteert het leren van

elkaar.

Medio december 2022 is de 'voortgangsbrief aanpak voor personen met verward en/of onbegrepen gedrag' verschenen met plannen ministeries JenV, LZS en VWS. Hierin is aangekondigd dat het actieprogramma Grip op Onbegrip van ZonMw (€ 52 miljoen VWS) wordt aangevuld met € 64,5 miljoen vanuit JenV, om geselecteerde goede voorbeelden uit de praktijk gericht op samenwerking in de regio verder te brengen en duurzaam te implementeren. Een van deze kansrijke aanpakken is 'vroegsignalering en opvolging in de wijk', oftewel de Wijk-GGD'er. De GGD Groningen heeft de subsidieaanvraag 'vroegsignalering en opvolging in de wijk' samen met de gemeente Midden-Groningen, het Hogeland, Eemsdelta, Westerwolde en Westerkwartier gedaan voor inzet c.q. continuering van de Wijk GGD'er in deze gemeenten (inzet voor 16 en 24 uur per week). De aanvraag is voor de zomer goedgekeurd en in het najaar wordt hierop inzet gepleegd.

De op 1 januari 2020 van kracht geworden Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) regelt het verlenen van verplichte zorg aan mensen met een psychische aandoening. De medewerkers Verkennend Onderzoek van de GGD voeren voor een aantal Groningse gemeenten het Verkennend Onderzoek (VO) uit. In het eerste half jaar 2024 zijn zes VO's uitgevoerd. In 2023 zijn in totaal 12 VO's uitgevoerd. In vrijwel alle regio's in Nederland daalt het aantal afgenomen VO's.

Ook in 2024 heeft de OGGz deelgenomen aan de projectgroep domein overstijgende aanpak onbegrepen gedrag en hoog veiligheidsrisico. Medewerkers van de OGGz zijn gevraagd deel te nemen aan de werkgroepen in het kader van de kenniswerkplaats en implementatie van de AVE (Aanpak ter Voorkoming van Escalatie), het laatst genoemde wordt in de komende jaren uitgerold over de hele provincie. Er is een convenant gesloten met Ambulancezorg over gegevensdeling in het traject. Ook zijn er gesprekken met de doktersdienst om de mogelijkheden van het doen van meldingen bij de GGD te bespreken.

De informatie op de website van de GGD is herzien en er wordt gewerkt aan diverse brochures. Voor gemeenteambtenaren en overige belangstellenden is een infographic gemaakt, waarin alle producten van de OGGz overzichtelijk zijn weer gegeven.

2.2.9 Medische milieukunde (MMK)

MMK richt zich op de invloed van het milieu op de gezondheid van mensen. We geven adviezen over onder andere gevaarlijke stoffen, straling, geluid en geur in het binnen- en buitenmilieu, om daarmee een bijdrage te leveren aan een gezonde leefomgeving. Onze websitepagina en de <https://www.gezondeleefomgeving.nl/>, waarop de GGD'en alle relevante informatie op het gebied van gezonde leefomgeving actueel houden, worden goed bezocht.

Er is de laatste jaren in allerlei beleidsterreinen meer aandacht voor een gezonde en veilige leefomgeving, dat is niet alleen terug te zien in de voorbereidingen op de Omgevingswet, maar ook in allerlei maatschappelijke opgaven die invloed hebben op onze leefomgeving. Denk hierbij aan de energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, vergroening, mobiliteit, grondstoffengebruik (circulaire economie), grondstofonttrekkingen, voedselproductie, landbouw, zeer zorgwekkende stoffen, PFAS, waterveiligheid en waterkwaliteit, stikstof en (levensloopbestendige) woningbouw. De afgelopen jaren heeft MMK meer kennis en ervaring opgedaan met ketenpartners en diverse complexe vraagstukken die ingrijpen in de leefomgeving.

Het team MMK houdt de gezondheidseffecten van de belangrijkste ontwikkelingen bij zodat vragen over mogelijke gezondheidseffecten van activiteiten en ingrepen in de leefomgeving beantwoord kunnen worden. Soms kunnen we de vraag telefonisch of via de mail afhandelen, een andere keer worden we om gezondheidsadvies gevraagd op een bepaald beleidsthema of betrokken in een langdurig traject waarin we meedenken en adviseren over het vermijden of beperken van negatieve gezondheidseffecten.

In de eerste helft van 2024 hebben inwoners ons meerdere specialistische vragen over het binnen- en het buitenmilieu gesteld. Kwesties over vocht en schimmel, ongedierte, kwik en overige giftige stoffen betroffen het binnenmilieu en over het buitenmilieu gingen de meeste vragen over laagfrequent geluid, houtrook, ongedierte, straling en bodem.

De afdeling wordt steeds vaker betrokken bij kwesties over gezondheidsvragen in relatie tot (zware) industrie. MMK is actief geweest met een tiental gemeentelijke vraagstukken (o.a. over uitbreiding pluimveehouderij, woningbouwplannen, luchtkwaliteitskaarten, integrale bijeenkomst hittebestendige steden en bestemmingsplan) en vanuit de provincie blijven we betrokken bij de klankbordgroep Hinderapp, is input geleverd voor het onderdeel gezondheid en externe veiligheid ten behoeve van de Omgevingsvisie en hebben

gereageerd op plannen Oostpolder en is er op meerdere onderwerpen afstemming met Veiligheidsregio Groningen (VRG).

Om zoveel mogelijk gezondheidsproblemen te voorkomen wil het team MMK daarom meer in het voortraject van planvorming van overheden adviseren. Het komt helaas nog veel voor dat de GGD helemaal niet betrokken wordt of in een laat stadium. De opbrengst van de in 2023 gemaakte afspraken om vanuit de meerjarenagenda rondom gezonde- en veilige leefomgeving meer betrokken te raken bij planvorming om al aan de voorkant te adviseren, is nog beperkt.

Met de provincie hebben we op het gebied van milieu en gezondheid vaker contact en worden we gevraagd om te reageren op conceptvoorstellen. Afgelopen half jaar zijn we met de provincie onder andere in gesprek over Nedmag, chemiepark Delfzijl en Icopal en de hoge zorgkosten in relatie tot zware industrie.

Vanuit het team hebben we vaker contact met woningbouwcorporaties vanuit het thema wonen en gezondheid. Mensen brengen immers een groot deel van hun leven in huis door en dat levert vragen op over het binnenmilieu en vocht en schimmel. De corporaties stellen onze contacten zeer op prijs. Hiermee bereikt het team MMK een grote groep inwoners van de provincie om de gezondheid door gezond binnenmilieu te bevorderen.

Het team MMK is betrokken bij het opstarten van Interreg, een initiatief om Europees samen te werken met partijen aan de landsgrenzen rondom infectieziekten en milieuvraagstukken. Dit jaar krijgt de uitwerking meer vorm en inhoud.

De GAGS (gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen) is al jaren onderbezet. Tocht heeft de GAGS in de eerste helft van dit jaar meerdere GAGS-ondersteunende activiteiten uitgevoerd, waaronder het leveren van bijdragen aan rampbestrijdingsplannen bij de VRG.

Er hebben ruim 100 GAGS-inzetten plaatsgevonden de eerste zes maanden in Noord-Nederland, waarvan meerdere GRIP 1 situaties. De samenwerking met de overige hulpdiensten loopt steeds beter door een geïntegreerde alarmering vanuit de meldkamer Noord Nederland. Hierdoor wordt de GAGS direct mee gealarmeerd bij inzetten van de adviseur gevaarlijke stoffen (AGS) van de brandweer.

2.2.10 Omgevingsvisie en omgevingsplannen

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 van kracht geworden en geeft gemeenten, provincies en het Rijk de opdracht om veiligheid en gezondheid mee te laten wegen in de inrichting van de fysieke leefomgeving. Het in stand houden en bereiken van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit is hierin een belangrijke doelstelling. Gezondheid is hiermee expliciet onderdeel van de afweging van belangen.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet was het Regionaal Platform Omgevingswet opgeheven, maar daarvoor in de plaats kwam het tweewekelijks met provincie, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, ODG, VRG en GGD. Vanwege de invloed van de Omgevingswet op vergunningverleningstrajecten bleef het VTH Platform Omgevingswet Groningen wel functioneren waarin GGD Groningen actief is. De GGD heeft immers een adviserende en agenderende rol over het meenemen van gezondheidsbeschermende en -bevorderende maatregelen in de totstandkoming van instrumenten van de wet, bijvoorbeeld in Omgevingsvisies van gemeenten.

In het Regionaal Platform Omgevingswet hebben we in 2022 met alle aangesloten partijen samenwerkingsafspraken gemaakt. Vanwege vele personele wisselingen binnen de organisaties zijn deze afspraken meerdere keren weer onder de aandacht gebracht. Hierin heeft de GGD allerlei activiteiten opgesomd die mogelijke gezondheidseffecten zouden kunnen hebben en waarover een advies gegeven kan worden.

Vanwege de complexiteit van de Omgevingswet, waarin ook opgaves vanuit de energietransitie en klimaatadaptatie aangehaakt zijn, wordt samengewerkt met collega's uit Drenthe en Fryslân.

Sinds oktober 2022 hebben we binnen de GGD de taak belegd van spelverdeler Omgevingswet; een collega die binnenkomende vragen op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen / Omgevingswet gericht binnen de relevante afdelingen van de GGD uitzet, bewaakt en zorg draagt voor tijdige advisering.

Na een half jaar kunnen we vanuit de GGD stellen dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet nog niet

geleid heeft tot een toename van adviesvragen. In deze periode hebben we aan de meeste gemeenten tenminste één advies op een ruimtelijk plan gegeven. Daarnaast hebben we een reactie gegeven op een plan van de Rijksoverheid (Defensie) en twee keer op een provinciaal plan. Kijkend naar vergunningaanvragen dan was de score erg mager; de GGD is geen enkele keer om advies gevraagd. Ook van andere GGD'en in het land horen we dat er maar mondjesmaat om gezondheidsadvies gevraagd wordt aan een GGD.

Om nader kennis te maken en de bekendheid van de adviesfunctie van de GGD te vergroten zijn we begonnen met het bezoeken van gemeentelijke afdelingen VTH en Ruimtelijke Ordening. Daarbij delen we ook onze flyer uit en het overzicht van de samenwerkingsafspraken.

2.2.11 GGD als crisisdienst / GROP

Koude fase - preparatie (voorbereiding op crises)

De GGD heeft ook een taak als crisisdienst en kent daarom een aantal functies die 7 dagen per week 24 uur bereikbaar zijn. Omdat de GGD zelfstandig is, moet de organisatie een integraal crisisplan (ICP) hebben, opgebouwd uit een actueel plan Crisisteam, GGD Rampenopvangplan (GROP), bedrijfshulpverleningsplan (BHV) en bedrijfsnoodplan, een crisiscommunicatieplan, een nafaseplan en een eigen bedrijfscontinuïteitsplan (BCP).

Een belangrijk deel van de bovenstaande plannen zijn gereed, namelijk het Integraal Crisisplan, het Crisisteam, het GGD Rampen Opvangplan (GROP) met de vier draaiboeken (IZB, MMK, Gezondheidsonderzoek bij Rampen en Psychosociale Hulpverlening), Crisiscommunicatie met bijbehorende draaiboeken en het bedrijfscontinuïteitsplan (BCP). Daarnaast kent elk plan wel één of meerdere draaiboeken die ondersteunend zijn aan het plan wat gebruikt wordt op momenten van crises.

GGD Groningen heeft het initiatief genomen om, samen met de gemeente Groningen, een Protocol Psychosociale Hulpverlening bij incidenten (PSHi) te ontwikkelen. Dit protocol biedt een handleiding hoe om te gaan met incidenten waarbij psychosociale impact een rol speelt met kans op maatschappelijk onrust. Het protocol is vastgesteld, geïmplementeerd en bekend bij de deelnemende organisaties.

Het bedrijfsnoodplan is in de laatste conceptfase en het nafaseplan in eerste conceptfase. De structuur van elk plan bestaat uit de negen fasen van crisisbeheersing die uitgewerkt zijn en een logische herkenbare volgorde hebben met drie vaste kernonderdelen als de checklist, scenario's en taakkaarten. Dat bevordert uiteindelijk de integraliteit van het Crisisplan. Vanwege de facilitaire relatie tussen de GGD en de gemeente Groningen wordt samengewerkt aan het Bedrijfsnoodplan met BHV-plan. Beide plannen zullen in Q4 afgerond worden ondanks dat het bedrijfsnoodplan vertraging oploopt vanwege de input die nodig is van en stagnatie door omstandigheden bij gemeente Groningen.

De GGD heeft vrijwel alle taken belegd, die er vanuit de crisisorganisatie om invulling vragen, bij sleutelfunctionarissen. Op GGD Insite hebben we voor onze medewerkers een gedeelte over de GGD als crisisorganisatie ingericht. Het alarmeren van de crisisorganisatie en sleutelfunctionarissen is geïmplementeerd en we testen het gebruik daarvan maandelijks.

In Noord Nederlands verband zijn de GGD'en begonnen met het ontwikkelen van een tweede verdiepende digitale leermodule voor sleutelfunctionarissen naast de algemene leermodule voor GGD medewerkers over de crisisorganisatie die klaar is. De intentie van de GGD Groningen is om deze in Q3 2024 te gaan implementeren onder de (nieuwe) medewerkers. Belangrijk in dit jaar is om GGD-medewerkers bewust te maken, via de e-learning en berichtgeving, over het belang van de crisisorganisatie en wat iemand als medewerker daarin kan betekenen. Ook is er voor sleutelfunctionarissen een meerjarig opleiden – trainen – oefenplan inclusief leerlijn ontwikkeld die uitgevoerd wordt.

Warme fase - actie

We hebben het afgelopen jaar met enkele kleine incidenten te maken gehad, waarmee we als organisatie moesten acteren gericht op herstel van de continuïteit van onze werkzaamheden en dienstverlening. Naast ICT-storingen hebben we te maken gehad met uitval elektriciteit en met uitval telefonie. Deze incidenten zijn gedocumenteerd met behulp van onze incidentregistratie-formulieren en geëvalueerd. Daarnaast is vanaf juli 2023 tot nu zes keer gebeld met het pikettelefoonnummer van de Psychosociale Hulpverlening bij incidenten (PSHi) voor advisering en tweemaal voor een coördinatie-inzet.

2.3 Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden

2.3.1 Beleid & Advies over Publieke gezondheid

GGD Groningen vertaalt landelijke kennis en ontwikkelingen binnen de Publieke Gezondheid naar regionaal en lokaal beleid en uitvoering, met als hoofddoel meer gezonde inwoners. De GGD ondersteunt de tien Groninger gemeenten en veldpartijen en voorziet gemeenten van epidemiologische gegevens en -onderzoeken over de volksgezondheid. Daarnaast volgt- en adviseert de GGD op relevante beleidsontwikkelingen en adviseert over de inzet van gezondheid bevorderende interventies.

Integraal (beleids)advies & samenwerking

Diverse factoren zijn van invloed op de volksgezondheid. Integraal gezondheidsbeleid verbetert de volksgezondheid met een aanpak vanuit verschillende invalshoeken en in samenwerking met verschillende domeinen binnen de gemeenten. De adviezen van de GGD worden in nauwe samenspraak met de verschillende afdelingen zoals Beleid & Advies, Medische Milieukunde (MMK), Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Infectieziektebestrijding (IZB) opgesteld. Hierdoor wordt specialistische-, wetenschappelijke- en praktijkkennis gebundeld en vertaald in een integraal en positief geformuleerd gezondheidsadvies. Deze adviezen worden gevraagd en ongevraagd aangeboden.

De GGD heeft de gemeenten het afgelopen half jaar geadviseerd over diverse gezondheidsvraagstukken zoals: het duiden van de uitkomsten gezondheidsmonitor jeugd zowel regionaal als lokaal, preventief werken aan mentale gezondheid, er is meegedacht aan beleidsplannen sociaal domein, preventie van (toenemend) middelengebruik, de inzet van het rijksvaccinatieprogramma en het bevorderen van de seksuele gezondheid. Daarnaast kreeg de GGD veel vragen uit de gemeenten die raken aan een gezonde en veilige leefomgeving zoals: PFAS in de eieren van hobbykippen, de omgevingswet en inzet op klimaatadaptatie. Voor dat laatste thema zijn in verschillende gemeenten het afgelopen half jaar inspirerende dialogosessies gehouden die goed werden bezocht.

In het afgelopen half jaar zijn gemeenten verder (ongevraagd) geadviseerd over klimaatbeheersing, het rookvrij maken van de leefomgeving zoals scholen en terrassen. We hebben de cijfers uit de (extra)gezondheidsmonitors van de GGD gedeeld. Ook attenderen we de gemeenten op relevante subsidiemogelijkheden of (landelijke/regionale) bijeenkomsten.

Raadvragen

In het afgelopen half jaar zijn er meerdere malen (>8) raadvragen gesteld aan GGD Groningen. Een aantal raadvragen gingen over de te openen nieuwe Consultatie Bureau (CB) locaties in de gemeente Stadskanaal en twee raadvragen gingen over de vaccinatiegraad onder kinderen in gemeente Groningen en Stadskanaal. Ook waren er vragen over de toename van Gonorrhoe en het aantal soa testen. Op alle vragen is schriftelijk gereageerd en is nauw contact geweest met de ambtenaar Volksgezondheid van de betreffende gemeenten. Naast de verschillende raadvragen is de GGD ook aanwezig geweest bij de 'GR-bijeenkomst' voor alle raadsleden in de gemeente Westerkwartier.

Dienstverleningsovereenkomst (DVO)

In april jl. zijn de DVO-monitor cijfers van het jaar 2023 gedeeld met alle gemeenten. Naast de kwantitatieve data zijn ook kwalitatieve toelichtingen gegeven door de professionals van de GGD. Vervolgens zijn er gesprekken met gemeenten geweest over de resultaten en wat dit kan betekenen voor 2025. In het najaar gaan de DVO gesprekken voor 2025 weer plaatsvinden.

Lokaal en regionaal gezondheidsbeleid, integraal plan GALA

Vanuit de landelijke en regionale ontwikkelingen en overleggen maakt de GGD de vertaling naar lokaal en regionaal gezondheidsbeleid en de bijhorende uitvoering. Het afgelopen half jaar heeft het accent van de advisering gelegen op de uitvoering van de plannen van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Dit deed de GGD in samenspraak met de gemeenten en samenwerkingspartners. Zo neemt de GGD in een aantal gemeenten actief deel aan (GALA) werkgroepen en geven we desgevraagd een integraal advies. In het afgelopen half jaar zijn verdere afspraken gemaakt met de gemeenten over de versterking van de kennis- en adviesfunctie van de GGD (SPUK 14 GALA). De uitvoering van het IZA vindt voornamelijk plaats in het netwerk 'Gezond Groningen', waar vanuit een regionale preventie-infrastructuur

wordt opgezet.

Regionale preventie infrastructuur (Gezond Groningen)

Op regionaal niveau is de afgelopen jaren al een forse beweging gaande om gezamenlijk te werken aan meer gezondheid voor onze inwoners middels een adequate regionale preventie-infrastructuur. GGD Groningen is sinds de oprichting partner van het netwerk 'Gezond Groningen'. Dit netwerk fungeert als overkoepelend verbond om alle betrokken partijen, in verschillende samenstellingen, te laten samenwerken aan alle regionale opgaven die leiden tot meer gezonde Groningers. Deze opgaven staan beschreven in de regiobeeld en het bijbehorende regioplan Gezond Groningen en het regioplan mentale gezondheid waar we actief aan hebben bijgedragen. Gezondheid wordt binnen Gezond Groningen integraal benaderd vanuit de volle breedte en brengt zorg, gezondheid, welzijn en sport en bewegen dicht bij elkaar. De regionale preventie-infrastructuur is ingericht middels vijf actielijnen die regionaal bestaand beleid en programma's met elkaar verbindt. Actielijn 1: Meer doen met beschikbare middelen, Actielijn 2: Meer preventie, welzijn en samenleving (incl. sociale- en fysieke leefomgeving). Actielijn 3: Data gebaseerd werken en monitoren, Actielijn 4: Professionals van de toekomst en Actielijn 5: Mentale Gezondheid.

GGD Groningen neemt deel aan 'Gezond Groningen' op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau met als doel te werken aan meer vitaliteit en preventie van onze inwoners. We zijn vertegenwoordigd in het bestuurlijk overleg, de stuurgroep van Actielijn 2 en 3, de regiogroep en het ambtelijk vooroverleg. Daarnaast is de GGD trekker van de regionale ketenaanpak 'Overgewicht en obesitas bij kinderen' en is de GGD gevraagd om samen met Menzis de regionale ketenaanpak 'Valpreventie' te trekken zodat er meer aandacht komt voor vitaliteit. Beide ketens zijn een regionale uitwerking van het IZA en het GALA en vallen onder Actielijn 2. De GGD neemt verder deel aan de diverse activiteiten binnen 'Gezond Groningen' als uitvoerende en adviserende partij zoals de provinciale aanpak kansrijk start en het Regionaal Sportakkoord.

Verder zijn we door de provincie gevraagd om mee te denken over de uitwerking van 'NIJ Begun' en specifiek 'de Sociale Agenda'. Dit plan moet antwoord geven op de vraag hoe we de sociale samenhang, gezondheid en kansen voor de volgende generatie in Groningen en Noord-Drenthe structureel kunnen verbeteren. De GGD heeft op uitnodiging verschillende expertsessies bijgewoond, waar we inbreng hebben mogen geven vanuit onze rol binnen de publieke gezondheid. Ook heeft de provincie de GGD gevraagd om mee te denken over de nieuwe leefbaarheidsvisie, hiervoor hebben we een schrijfsessie bijgewoond.

Deelname landelijke en regionale leer- en kennisnetwerken en overleggen

GGD Groningen neemt in toenemende mate deel aan diverse lokale, regionale en landelijke overleggen die het thema gezondheid raken. Vanuit onze expertise op het gebied van de publieke gezondheid en met kennis van de regionale en lokale opgaven binnen gemeenten denken we mee, schrijven we mee, en hebben daarmee invloed op het resultaat. Verder zijn we actief betrokken bij de volgende overleggen: Leernetwerk Versterken kennisfunctie gezondheidsbevordering en preventie (ZonMw), GGD GHOR vakgroepen, Regionaal netwerk Rookvrij Opgroeien, Gezond Groningen, de ambtelijke en bestuurlijke tafel sociaal en gezondheid (aardbevingen), De Mond Niet Vergeten, provinciale Sport-, Beweeg- en Preventieakkoorden, Provinciaal Leefbaarheidsprogramma, Alliantie van Kracht rond armoedebestrijding, Kans voor de Veenkoloniën, FAITH-ouderen onderzoeksnetwork, C4Youth, Mentaal Gezond Groningen, Netwerk Dementie Groningen, het regionaal bondgenootschap laaggeletterdheid en het maandelijks Regionaal Platform Omgevingswet Groningen.

Onderzoeksagenda

GGD Groningen neemt deel aan verschillende onderzoekstrajecten. Zo is de GGD in het netwerk Gezond Groningen een actieve deelnemer aan het project LEGro (Leernetwerk Leefomgeving Groningen) welke door ZonMw is gesubsidieerd. Het doel van dit project is het ontwikkelen van een regionaal, thematisch leernetwerk op het gebied van een gezonde leefomgeving in Groningen. Aan de hand van drie subthema's worden verschillende leersessies met inwoners en professionals van diverse organisaties georganiseerd. GGD Groningen participeert in de stuurgroep en het projectteam waarbij de sociale implicaties van rookverboden wordt uitgewerkt. Naast de deelname aan LEGro participeert GGD Groningen in het onderzoek consortium FAITH research wat zich richt op de ondersteuning van kwetsbare ouderen. In het kader van ouder worden is de GGD ook aan het onderzoeken hoe volwassenen en ouderen beter ondersteund kunnen worden in het vitaal ouder worden en hoe valongevallen bij ouderen vermindert kunnen worden. Hiervoor is een ZonMw subsidie toegekend. De GGD heeft vorig jaar een overeenkomst getekend met het UMCG met een set van afspraken omtrent onze samenwerking. Dit heeft betrekking op samenwerking op het gebied van opleiding van(zorg)professionals en het (laten) doen van wetenschappelijk onderzoek op het gebied van publieke

gezondheid. De samenwerkingsovereenkomst met de Academische Werkplaats Noord-Nederland is vorig jaar weer voor vijf jaar verlengd. Dit is een samenwerking van de drie noordelijke GGD'en, het UMCG, en het RIVM. Het doel van deze samenwerkingsovereenkomst is het verbeteren van de kwaliteit van de publieke gezondheidszorg, primair in Noord-Nederland en subsidiair in heel Nederland, door kennisdeling, een betere wisselwerking tussen praktijk en onderzoek en de verwerving van kwalitatief goede kennis op dit terrein. Daarnaast is de GGD betrokken bij het onderzoekstraject Vital4all van het RIVM die plaats vindt in gemeente Het Hogeland. Met dit onderzoek wordt achterhaald hoe ouderen over vitaliteit denken en wordt bijgedragen aan een ontwikkeling van een preventieve aanpak om vitaliteit bij ouderen te bevorderen. Vital4all is dit jaar gestart en loopt de komende twee jaar ('24-'25).

Het afgelopen half jaar zijn er ook nieuwe samenwerkingen gestart waarbinnen de GGD in de uitvoering een nieuwe rol speelt. Zo is in gemeente Het Hogeland gestart met een coördinator Kansrijke start vanuit de GGD (JGZ) en zijn er samenwerkingen op het gebied van GGD'er in de buurt in verschillende gemeenten. Ook is in samenwerking met het netwerk Mentaal Gezond Groningen een subsidie aangevraagd voor regisseurs mentale gezondheid. Deze regisseurs zijn in mei gestart bij de GGD en gaan de gemeenten de komende tijd ondersteunen.

2.3.2 Gezondheidsbevordering

De Groninger bevolking en beleidsmakers zijn zich steeds meer bewust dat de gezondheid van grote groepen Groningers zorgelijk is. Het besef hoe belangrijk vitaliteit, gezonde leefstijl en een gezonde omgeving zijn om gezondheidswinst te behalen, is gegroeid. Er is volop draagvlak om in te zetten op preventie en gezondheidsbevordering.

De GGD adviseert en ondersteunt gemeenten op welke wijze er integraal en duurzaam uitvoering gegeven kan worden aan het Gezond en Actief Leven Akkoord en het daarbij behorende lokale gezondheidsbeleid, Lokale Preventie Akkoord en Sportakkoord. De volgende integrale interventies en programma's zijn de afgelopen periode uitgevoerd i.s.m. inwoners, (lokale) netwerken en gemeenten.

Website 'Gezond Leven in Groningen'

Gezond Leven in Groningen is een website voor inwoners van de provincie Groningen waar informatie te vinden is over een gezonde leefstijl. Via www.gezondleveningroningen.nl worden inwoners naar de website van GGD Groningen geleid en vinden zij laagdrempelige en lokale tips hoe men aan de slag kan met een gezonde leefstijl. 'Gezond Leven in Groningen' is het afgelopen halfjaar wederom geüpdatet en biedt relevante tips op drie hoofdthema's: ontspannen, bewegen en gezond eten. Daarnaast is per gemeente samengevat welke partijen een lokaal aanbod hebben. De website is tussen 1 januari en 30 juni 2024 577 keer bekeken. Hiervan kwamen 479 unieke bezoekers.

Project 'Sociale en emotionele ondersteuning van inwoners en professionals in het aardbevingsgebied'

Sinds 2019 wordt gewerkt aan de uitwerking van het plan 'sociale en emotionele ondersteuning inwoners aardbevingsgebied'. GGD Groningen speelt hierin een belangrijke rol in de ondersteuning van gemeenten en van professionals werkzaam in het aardbevingsgebied. GGD Groningen zet in op:

1. het organiseren en uitvoeren van ondersteuning aan (zorg)professionals en vrijwilligers die in hun werk te maken hebben met inwoners met psychosociale gevolgen aardbevingsproblematiek, middels de Aardbevingsacademie;
2. monitoring van de inzet van aardbevingscoaches
3. kennisuitwisseling.

Uiteindelijk doel van de inzet door GGD en gemeenten is het behouden van voldoende veerkracht bij de inwoners en professionals in het aardbevingsgebied, zodat er meer gezonde fysieke en mentale jaren in de eigen omgeving kunnen worden doorgebracht.

Sinds 2023 organiseert de Aardbevingsacademie het aanbod in-company; van aanbod gestuurd naar vraag gestuurd. Het aanbod is aangevuld met trainingen die o.a. gericht zijn op communicatie met specifieke doelgroepen bijvoorbeeld mensen met een licht verstandelijke beperking. Hierbij speelt de Aardbevingsacademie duidelijk in op de behoefte vanuit het veld. Voor deze trainingen en workshops was in het voorjaar veel animo. Daarnaast werden de trainingen hoog gewaardeerd door de deelnemers. In het eerste half jaar van 2024 zijn ruim 25 trainingen/cursussen en workshops georganiseerd voor o.a. organisaties in het publieke en sociale domein, gezondheidszorg, onderwijs en organisaties die werkzaam zijn in het versterkings- en schadedossier. Daarnaast is gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot coaching en interventie. De jaarrapportage 2023 t.a.v. de Aardbevingsacademie is eind februari gepresenteerd aan de ambtelijke tafel sociaal en gezondheid.

Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) provinciaal; Gezonde jeugd Gezonde Toekomst

De regiocoördinator JOGG die werkzaam is bij de GGD zet in op een provinciale uitrol van de JOGG aanpak. Deze regionale aanpak ondersteunt en versterkt de bestaande lokale JOGG aanpakken door (duurzame) verbindingen te maken met bestaande landelijke en provinciale programma's. De regiocoördinator faciliteert en ondersteunt de (toekomstige) JOGG-gemeenten en de betrokken beleidsambtenaren. Daarnaast is de regiocoördinator adviserend en coachend naar de lokale JOGG regisseurs. In de afgelopen maanden is er gewerkt aan verschillende provinciale doelstellingen. Hoogtepunten van het afgelopen half jaar zijn:

- De week van de Gezonde Jeugd, is een week waarin JOGG activiteiten extra onder de aandacht gebracht worden. Vanuit de Groningse JOGG gemeenten is er passend bij het lokale uitvoeringsplan van JOGG, aandacht besteed aan deze week. Bijvoorbeeld door de Nationale buitenspeeldag, de Peutervierdaagse en activiteiten voor kinderen en ouders tijdens en na schooltijd.
- De JOGG TeamFit coach heeft korte lijnen met de lokale JOGG regisseurs. Hierop volgen de gesprekken met de sportverenigingen. Daarnaast wordt nu ook ingezet op de dorps- en buurthuizen, de kinderboerderijen en speeltuinen. De uitdaging voor de komende periode zal de omgeving 'vrije tijd' zijn, daarin vallen bijvoorbeeld de binnenspeeltuinen en attractie- en speelparken.
- alle JOGG gemeenten zijn aan de slag met het stimuleren van waterdrinken. Zowel tijdens de schooldag, tijdens het sporten als ook tijdens de naschoolse activiteiten. Er wordt gewerkt aan het thema water drinken o.a. door het plaatsen van watertaps, het uitdelen van bidons, het maken van afspraken en beleid omtrent het waterdrinken en het inzetten van ambassadeurs (ouders en leerkrachten).

JOGG in gemeente Groningen

Gemeente Groningen is sinds 1 oktober 2014 JOGG-gemeente. In opdracht van de gemeente heeft GGD Groningen de JOGG-aanpak vertaald naar een Groningse aanpak. Die aanpak zet zich in op de thema's gezond bewegen, gezonde voeding en lekker in je vel zitten. De JOGG-regisseurs hebben in de afgelopen jaren mogelijkheden gecreëerd waarbij professionals in staat zijn om te werken aan gezondheid in brede context voor alle kinderen in de wijk. Dit gebeurde in vijf wijkvernieuwingswijken.

Gezonde School

Gezonde School is een bewezen effectief programma waarbij met behulp van een structurele aanpak op een systematische en planmatig manier duurzaam aan gezondheid wordt gewerkt. Alle scholen die een toekenning ontvangen voor het ondersteuningsaanbod of een van de stimuleringsregelingen, ontvangen vanaf de start van schooljaar 2023-2024 advies en ondersteuning bij de implementatie vanuit de GGD waarbij de gezonde school adviseurs ondersteuning bieden bij de implementatie en uitvoering van de aanpak.

De belangstelling vanuit scholen om met het programma van de Gezonde School aan de slag te gaan is voor schooljaar 2024-2025 wederom groot in onze regio. In onze regio hebben maar liefst 116 scholen in het voorjaar van 2024 hun belangstelling kenbaar gemaakt door één of meerdere stimuleringsregelingen aan te vragen. Daarvan hebben 73 (63%) scholen een toekenning ontvangen. Helaas zijn 43 scholen afgewezen door het landelijke programma.

- In onze regio zijn dit schooljaar 2023-2024, 47 scholen bezig met de Gezonde School aanpak. Scholen blijven voornamelijk kiezen voor de thema's voeding, bewegen, sport en welbevinden.
- Scholen hebben ook de mogelijkheid om vanuit de Gezonde School aanpak aan de slag te gaan met het thema Relaties en Seksualiteit. Met behulp van een extra subsidie zijn in onze regio dit schooljaar 26 scholen op duurzame wijze bezig met dit thema. Binnen dit thema wordt nadrukkelijk de verbinding gelegd met het thema welbevinden/ mentale gezondheid. Aanvullend is er voor schooljaar 2023-2024 door de ministeries van VWS, Sozawe en OCW, extra subsidie beschikbaar gesteld voor MBO-scholen. Deze subsidie is gericht op bewustwording van het belang van gezond en vitaal werknemerschap bij MBO-studenten, en hun eigen duurzame inzetbaarheid. In het schooljaar 2023-2024 zijn vier MBO-scholen aan de slag gegaan met het thema "Gezond en Veilig werken" als onderdeel van de Gezonde School. GGD Groningen werkt vanuit dit programma samen met Arbo-deskundigen in de begeleiding van de MBO-scholen. En wordt nauw samengewerkt met de Vitaliteitscampus.

De Gezonde School aanpak is bovendien door verschillende gemeenten opgenomen in het Lokale Preventie Akkoord en/of Sportakkoord. We zien de Gezonde School aanpak ook terug in een aantal van de recent ingediende lokale GALA plannen. GGD wordt zo nodig bij de uitvoering betrokken. De Gezonde School

adviseurs worden regelmatig betrokken bij de gemeentelijke uitvoeringsplannen, en hebben specifiek aandacht voor een duurzame inzet, maken van verbindingen en bundelen van bestaande, op zichzelf staande lokale en regionale gezondheidsactiviteiten. Tot slot is de samenwerking met het programma Jong Leren Eten voortgezet.

Jong Leren Eten

Het programma Jong Leren Eten (JLE) wordt gesubsidieerd door het Rijk (LNV i.s.m. VWS) en wil kinderen en jongeren tot 18 jaar structureel in aanraking laten komen met informatie en activiteiten over gezond en duurzaam voedsel. Met als uiteindelijk doel dat ze leren om gezonde en duurzame keuzes te maken. In de regio Groningen zijn de makelaars JLE voor de duur van dit programma (2017-2024) ondergebracht bij de GGD. Het programma wordt vooralsnog met een jaar verlengd tot 2025. Diverse activiteiten op het gebied van gezonde en duurzame voeding hebben plaatsgevonden in samenwerking met diverse partners. Een greep uit deze activiteiten die de afgelopen periode zijn uitgevoerd:

- In samenwerking met Huis van de Sport en de gemeente Delfzijl is een nieuwe fietsroute ontwikkeld met het thema Voedsel.
- In de gemeente het Hogeland werkt JLE samen met het Grunnegs Toentje. 10 scholen hebben zaden gekregen van een Groningse bonensoort die ze gaan opkweken. Aan het eind van het seizoen zal een oogstfeest georganiseerd gaan worden.
- Tijdens de 'Week van de Schooltuin' heeft de gemeente Groningen en het NDE de 'Gouden Wortel' gewonnen. De provincie Groningen is in de prijzen gevallen dit jaar met mooie inzendingen. Een school in Midden-Groningen heeft het 'Gouden Zaadje' gewonnen en in de gemeente Westerwolde heeft Educatiecentrum De Bostuin de wedstrijd gewonnen voor de grootste langste wortel.

Mondgezondheid

Mondgezondheid is essentieel voor de algemene gezondheid en daarmee een belangrijke factor voor gezond ouder worden en kwaliteit van leven. Mondgezondheid krijgt steeds meer belangstelling binnen de publieke gezondheidszorg. Vanuit zowel VWS als de minister voor armoedebeleid is aandacht voor dit thema, gericht op de kwetsbare groepen. GGD Groningen zoekt actief de samenwerking met (kennis)partners om de mondzorg van vooral kinderen en kwetsbare groepen te verbeteren.

Gemeente Groningen zet zich in op de Mondzorg van de minima, omdat er bij deze doelgroep veel mondgezondheidsproblemen worden gesignaleerd. De GGD en de gemeente Groningen werken samen met RUG/CMT en de Hanzehogeschool aan de implementatie van GigaGaaf binnen de gemeente. Er is gestart met een inventarisatie hoe consultatiebureaus gezinnen met een jong kind 'warm kunnen overdragen' naar een mondzorgpraktijk. Dit is een landelijke pilot en valt onder TNO en wordt op dit moment afgerond. Er heeft onder andere een taakherschikking plaatsgevonden waardoor de mondhygiënist rechtstreeks toegankelijk is. Daarnaast wordt extra ingezet op het informeren van minimagezinnen, dat mondzorg voor kinderen tot 18 gratis is. Het thema mondgezondheid wordt verder geïntegreerd binnen de aanpakken: Gezonde School, Kansrijke Start, Jong Leren Eten en JOGG.

Project 'Samen beslissen voor een betere mondgezondheid'

Het project 'Samen beslissen voor een betere mondgezondheid', is in het najaar van 2023 gestart. In dit project worden (aankomende) mondzorgprofessionals en docenten van de opleidingen Tandheelkunde en Mondzorgkunde van het UMCG, getraind in het herkennen van beperkte gezondheidsvaardigheden, begrijpelijk communiceren en het toepassen van 'samen beslissen' in gesprekken. Dit gebeurt in het Centrum voor Tandheelkunde en Mondzorgkunde van het UMCG, in vijf tandartspraktijken in en om Groningen en in het Centrum voor Bijzondere Tandheelkunde van het Martini Ziekenhuis. GGD Groningen helpt de projectresultaten te verspreiden. Er wordt daarbij samengewerkt met ervaringsdeskundigen die zelf laaggeletterd zijn (Taalambassadeurs Alfacollege).

Binnen het thema mondgezondheid blijven we zoeken naar interprofessionele samenwerking. Tijdens de week van de mondgezondheid hebben er in de Groningse JOGG-wijk Beijum diverse activiteiten plaatsgevonden vanuit de werkgroep 'Positief Opgroeien' in de wijk, op kinderopvang en scholen. Theater Pannekoek heeft het theaterstuk Holle Bolle Kies opnieuw opgevoerd, waar opnieuw tientallen kinderen met hun ouders op af kwamen. Ook hebben we een viertal ouders te woord gestaan tijdens een inloopmoment. De tandenpoetsdisco van SKSG werd goed bezocht en er waren veel activiteiten binnen de scholen en kinderopvanglocaties waardoor er in deze week honderden kinderen bereikt zijn.

Rookvrije Generatie

Samen met meer dan honderd verschillende organisaties vormt GGD Groningen sinds 2019 het 'Regionaal Netwerk Rookvrij Opgroeien Groningen'. Samen met alle gemeenten en veldpartijen binnen en buiten de zorg wordt gewerkt aan een effectieve lange termijn aanpak. GGD Groningen is de initiator en coördinator van dit regionale netwerk en volgt en draagt bij aan landelijke, regionale en lokale (beleids)ontwikkelingen.

De GGD heeft het afgelopen half jaar nieuwsbrieven verstuurd naar alle partners van het netwerk. Hierin worden campagnes, tools, materialen, inspiratieverhalen gedeeld. Bijvoorbeeld was er vanuit het landelijk beleid extra budget beschikbaar voor gemeenten om rookvrije generatie materialen zoals stoeptegels aan te schaffen. Verschillende gemeenten hebben hier gebruik van gemaakt. Zo heeft bijvoorbeeld de gemeente Pekela alle basisschoolpleinen voorzien van de rookvrije stoeptegel. De gemeente Westerwolde heeft tegels besteld voor de rookvrije terrassen.

De in juni verschenen gezondheidsmonitor Jeugd laat zien dat er in toenemende mate meer wordt gevaped onder jongeren in onze provincie. Dit wordt gezien en opgepakt door GGD, gemeenten, partners en de regionale pers. In het Dagblad van het Noorden hebben we gezamenlijk met GGD Fryslân en GGD Drenthe onze zorgen over deze stijging gedeeld en is onze gezondheidsbevorderaar geïnterviewd door radio Noord. Verder komen er regelmatig vragen van scholen binnen wat ze kunnen doen aan het probleem van Vapen. Onze gezondheidsbevorderaars en JGZ gaan in gesprek met scholen bijvoorbeeld als zij de schoolprofielen bespreken, en adviseren op de inzet van effectieve interventies zoals de Gezonde School, Helder op School, Stoptober, Vapen jouw keus en de Smokefree Challenge.

De GGD is samen met VNN begonnen met het netwerk te adviseren over landelijke collectieve publiekscampagne 'Stoptober' waar vaperen dit jaar in wordt meegenomen. Zo gaan we in de gemeente Stadskanaal een webinar geven met het thema Vapen voor ouders. In september vindt ook de Vitaliteitsweek plaats, hier gaan we medewerkers attenderen op voor het stoppen met roken aanbod en de campagne 'Stoptober'.

In de Gemeente Westerwolde heeft dit jaar een actieve huisarts een boost gegeven aan de rookvrije generatie. Op initiatief van de huisarts is samen met de JOGG regisseur en de gemeente een project gestart om terrassen rookvrij te maken. Alle huisartsen hebben zich hierbij aangesloten en vanuit hen is er een brief gestuurd naar alle horeca, met het verzoek hun terras rookvrij te maken. In het werkgroepje hebben we als GGD meegedacht en de gemeente faciliteert. Begin juli is de kick-off geweest bij het eerste restaurant dat een rookvrij terras heeft gemaakt.

De GGD biedt verder ondersteuning aan gemeenten die vanuit GALA en IZA integrale plannen aan het opstellen zijn waar een rookvrije generatie onderdeel van is. Verder heeft de GGD de provincie Groningen geadviseerd bij een provinciaal plan om alle bushaltes in de Provincie rookvrij te maken.

Tot slot is in de provincie Groningen een leernetwerk Gezonde Leefomgeving actief. De GGD Groningen is hierbij betrokken en als coördinator rookvrije omgeving. Samen met het HANNN is er een project opgestart: 'de huiskamerbus'. In 3 gemeenten heeft 'de huiskamerbus' op een schoolplein gestaan van een VO-school. Daar zijn laagdrempelig gesprekken gevoerd met jongeren of de rookvrije omgeving. Daaropvolgend is een leersessie georganiseerd waar de resultaten vanuit deze gesprekken zijn gedeeld. Dit krijgt in het najaar een vervolg.

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving

Gemeente Oldambt is in 2022 gestart met het traject 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving' en Gemeente Groningen is gestart in 2024. 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving' ook wel afgekort tot OKO, is een traject op basis van het IJslandse preventiemodel. Het doel van deze aanpak is dat alle jongeren in Nederland kunnen opgroeien in een kansrijke omgeving, waar aandacht is voor welbevinden en het voorkomen van middelengebruik. We leveren een actieve bijdrage in de monitoring in beide gemeenten. Naast de werkzaamheden omtrent de monitor neemt de GGD in de gemeente Oldambt deel aan het twee wekelijks kernteamoverleg om OKO om gezamenlijk de aanpak in de gemeente te implementeren. De resultaten vanuit de gezondheidsmonitor Jeugd zijn aan de hand van schoolprofielen met de scholen gedeeld en worden gedeeld met de gemeente.

Alcoholpreventie en campagnes Alcohol preventie

Alcohol is een belangrijk thema in het Nationaal Preventie Akkoord en in de plannen voor GALA. GGD Groningen is nauw betrokken bij de uitrol van drie landelijke campagnes: 'Nix18', 'Ik Pas' en 'Zien drinken doet drinken'.

'**NIX18**' is een campagne voor jongeren en hun ouders die draait om de NIX18-afspraken; jongeren onder de 18 jaar roken en drinken niet. Dit is een doorlopende campagne waarbij op specifieke momenten extra aandacht is voor momenten waarin jongeren en ouders voor dilemma's komen te staan als het gaat om het drinken van alcohol onder 18. #NIXnodig voorziet in een toolkit voor deze momenten.

De **IkPas** campagne vindt altijd plaats in januari voor een periode van 30 dagen. GGD werkt nauw samen met VNN voor de advisering aan gemeentes hoe ze deze campagne in kunnen zetten binnen hun alcoholbeleid. De IkPas campagne maakt gebruik van regionale en lokale ambassadeurs die als voorbeeld dienen voor hun plaatsgenoten.

De campagne **Zien Drinken doet drinken** is vorig jaar gestart. Dit jaar richten ze zich op ouders van hele jonge kinderen vanaf twee jaar. Uit onderzoek blijkt dat het jonge kind al beïnvloed wordt doordat ze ouders zien drinken. De campagne is ontwikkeld met steun van het ministerie van VWS. Het doel van de campagne is om ouders en andere volwassenen bewust te maken van de invloed die zij met hun drinkgedrag hebben. GGD Groningen heeft middels online berichten de campagne onder de aandacht gebracht. Samen met het team online communicatie en de toolbox van de campagne zijn de berichten op de social media vormgegeven.

Gezondheidsbevordering en de Omgevingswet

De Omgevingswet (ingegaan op 1 januari 2024) geeft gemeenten, provincie en waterschappen de opdracht gezondheid en veiligheid mee te laten wegen in de inrichting van de fysieke leefomgeving. Gezondheid wordt expliciet een onderdeel in de afweging van alle belangen bij de (her)inrichting van de fysieke leefomgeving. Bovendien wordt de gezonde leefomgeving ook als belangrijk punt genoemd binnen de nieuwe akkoorden GALA en IZA. Gezondheidsbevordering binnen de leefomgeving wordt steeds belangrijker gevonden, en er wordt erkent dat gezondheid een aspect is van vrijwel alle beleidsterreinen (health in all policies).

De GGD adviseert al jaren over een gezonde leefomgeving en kan steeds breder meekijken en adviseren. De GGD denkt mee en adviseert bij ruimtelijke planvorming die impact hebben op gezondheid, maar ook bij omgevingsvisies en omgevingsplannen en -programma's. Ten aanzien van de Omgevingswet heeft de GGD de rol en taak toegewezen om het bevoegd gezag te adviseren. De integrale GGD adviezen komen tot stand in een multidisciplinair team, vanuit een brede kijk op gezondheid en een gezonde leefomgeving. Dit wordt gedaan door de expertise te bundelen vanuit verschillende teams zoals Milieu en Gezondheid, Infectieziektebestrijding, JGZ, Gezondheidsbevordering, Epidemiologie, Beleid en Communicatie. Ieder integraal advies dat de GGD heeft gegeven wordt geëvalueerd om het proces te verbeteren en goed te laten aansluiten bij de wensen van bevoegd gezag. GGD Groningen heeft in de eerste helft van 2024, 12 adviezen opgesteld.

Voor deze taak wordt verder nauw samengewerkt in het Regionaal Platform Omgevingswet Groningen en met partners in de regio met deskundigheid op dit gebied. Landelijke werkt de GGD nauw samen met het RIVM, Pharos en GGD GHOR Nederland.

2.3.3 Epidemiologie

Gezondheidsmonitoren

Om de gezondheid van de bevolking in kaart te brengen voeren we periodiek verschillende gezondheidsmonitors uit. Hierbij werkt GGD Groningen nauw samen met het RIVM, GGD GHOR NL en 24 andere GGD'en. Hieronder een overzicht van de gezondheidsmonitors waar het afgelopen half jaar aan gewerkt is.

Gezondheidsmonitor Jeugd 2023

In het najaar van 2023 is de Gezondheidsmonitor Jeugd afgenomen op reguliere voortgezet onderwijs scholen in provincie Groningen. Van de 54 reguliere voortgezet onderwijs schoollocaties in provincie Groningen hebben er 37 deelgenomen aan de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 (69%). Grofweg 6300 tweede- en vierdeklassers die onderwijs volgen in provincie Groningen hebben de vragenlijst succesvol ingevuld. De deelnemende scholen hebben eind maart 2024 een terugkoppeling ontvangen van de resultaten in de vorm van een schoolprofiel. Op 28 mei 2024 zijn de uitkomsten van de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 openbaar geworden via GGD Groningen in cijfers. Gemeenten zijn hieraan voorafgaand al onder embargo geïnformeerd over de uitkomsten. Voor meerdere gemeenten heeft de GGD inmiddels ook een presentatie gehouden over de resultaten.

Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024

Het werven via online advertenties van jongvolwassenen (16-25 jaar) liep tussen april en juli 2024. Dit is de tweede Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen. Dit betreft een onderzoek naar de gevolgen van de coronamaatregelen op het welzijn van 16-25-jarigen. Hierbij werken lokale GGD'en samen met GGD GHOR Nederland, het RIVM, het Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum en het Netwerk GOR samen. Resultaten van het onderzoek worden verwacht in het eerste kwartaal van 2025.

OGGZ-monitor

In samenwerking met de collega's OGGZ (Openbare geestelijke Gezondheidszorg) werkt epidemiologie mee aan de landelijk te ontwikkelen OGGZ-monitor. Deze landelijk te ontwikkelen OGGZ-monitor, is een vervolg op eerdere trajecten en richt zich op het in beeld brengen van deze doelgroep, hun behoeften en knelpunten voor het ontvangen van de juiste ondersteuning. Op dit moment worden mogelijk beschikbare onderzoeks- en registratiegegevens in beeld gebracht en interviews gehouden met sleutelfiguren in de OGGZ.

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024

In het najaar van 2024 staat de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen gepland. In samenwerking met onze landelijke partners zijn we bezig met de voorbereidende werkzaamheden. Ipsos I&O zal landelijk voor alle GGD'en het veldwerk verzorgen. In september worden ongeveer 27.500 volwassen Groningers gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek. Respondenten kunnen de vragenlijst zowel op papier als online invullen. De resultaten worden in mei 2025 verwacht.

Informatie en datamanagement

Epidemiologie ondersteunt de afdeling IZB bij de informatievoorziening en datamanagement rondom de bestrijding van infectieziekten. Informatie uit diverse interne en externe datasystemen wordt door de epidemiologen geanalyseerd en zowel intern als extern gerapporteerd. De beschreven trends en ontwikkelingen kunnen worden gebruikt bij het bepalen van het IZB-beleid.

2.4 Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering van kwaliteit, veiligheid en hygiëne

2.4.1 Toezicht Kinderopvang

Onlangs heeft de Inspectie van het onderwijs een onderzoek gedaan naar de signaalfunctie: het meenemen van signalen in het toezicht op de kinderopvang. Signalen kunnen bij GGD'en of gemeenten binnenkomen. De algemene conclusie is dat het afhandelen van signalen al heel goed gaat. Tegelijkertijd worden ook risico's gezien, omdat er sterke aanwijzingen zijn dat niet alle signalen over de kinderopvang de GGD of gemeente bereiken. Het blijkt niet voor iedereen die signalen wil melden eenvoudig om gemeenten en GGD'en te vinden. Ook ziet de Inspectie van het Onderwijs ontwikkelkansen bij gemeenten en GGD'en als het gaat om de registratie van signalen en het opstellen van werkafspraken en richtlijnen. Binnen de ambtelijke overleggen kinderopvang is de werkwijze rondom signalen de afgelopen jaren een aantal keer besproken. Signalen komen het vaakst binnen bij de GGD zelf. Als er signalen bij gemeenten binnenkomen, dan worden deze doorgezet naar de GGD.

Tot nu toe is het nog niet verplicht om ernstige incidenten te melden. De meldplicht helpt om de kwaliteit en veiligheid van kinderopvang in Nederland te verbeteren. Minister Van Gennip van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is eind mei 2024 een internetconsultatie gestart om de Wet Kinderopvang daarvoor te wijzigen. Naar verwachting kan de meldplicht per 1 januari 2026 ingaan.

In maart 2024 is het wetsvoorstel gedaan voor wijziging van de Wet kinderopvang om een betere waarborging te bieden van de kwaliteit en een kwaliteitsverhoging van de gastouderopvang. De voorgestelde wijzigingen richten zich op drie onderwerpen:

- Het stellen van pedagogische doelen bij gastouderopvang.
- Het maximaleren van het aantal gastouderbureaus waarbij een gastouder per voorziening voor gastouderopvang kan zijn aangesloten op twee.
- De inzet van pedagogisch beleidsmedewerkers voor de coaching van gastouders.

Dit is een wijziging met betrekking tot het voorgaande voorstel. GGD GHOR Nederland heeft haar zorgen geuit gezien de continue wijzigingen in de voorstellen. Ook hebben ze met VNG Realisatie het verzoek ingediend voor uitstel van de inwerkingtreding van de voorgenomen wijzigingen in wet- en regelgeving, omdat het de kwaliteit van implementatie niet ten goede komt. Zowel voor de sector als voor de GGD'en en gemeenten is voldoende voorbereidingstijd noodzakelijk.

In 2023 heeft GGD Groningen de inspectienorm van 100% voor kinderopvanglocaties en 50% voor gastouderopvang niet gehaald. Wegens zwangerschapsverloven, verhuizing en langdurige ziekte hebben we capaciteitsproblemen gehad. Er is weliswaar direct vervanging gezocht en gevonden, echter moeten toezichthouders kinderopvang lang ingewerkt worden. Hierdoor waren zij nog niet direct op productiecapaciteit. Er zijn gedurende het afgelopen jaar zes nieuwe collega's gestart. In 2024 zijn de nieuwe toezichthouders kinderopvang grotendeels ingewerkt. Op dit moment lopen we daardoor op schema met betrekking tot de uitvoering van de inspecties kinderopvang.

Om toekomstige problemen rondom planning van inspecties kinderopvang tijdig op te kunnen pakken, is een ambtelijke werkgroep planning opgericht. In september 2024 komt deze werkgroep voor het eerst bijeen en dit zal worden teruggekoppeld op het ambtelijk overleg kinderopvang.

2.4.2 Toezicht Wmo

In januari 2024 kwam het rapport over de kwaliteit van het toezicht op de Wmo in 2022 uit. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) ziet volop kansen voor verbeteringen in het toezicht op de hulp en ondersteuning die gemeenten bieden via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Vooral waar het gaat om regionale samenwerking, de onafhankelijke rol van de toezichthouder, het versterken van het proactieve toezicht en transparantie over en verantwoording van de keuzes die gemaakt zijn.

Inmiddels heeft staatssecretaris Van Ooijen (VWS) een nieuw beleidskader gemaakt om het Wmo-toezicht te versterken. De staatssecretaris heeft dit beleidskader samen met het veld ontwikkeld en wil dit omzetten in een wetswijziging en stimuleringsprogramma. VNG zal de implementatie van het stimuleringsprogramma oppakken. Er wordt een landelijk toetsingskader voor kwaliteit ontwikkeld, dat door gemeenten gebruikt kan

worden. Dit bevordert uniformiteit en efficiency voor zowel toezichthouders als zorgaanbieders.

In de gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta voeren we sinds 2017 zowel kwaliteitstoezicht als toezicht op rechtmatigheid en calamiteiten uit. Het kwaliteitstoezicht spitst zich toe op cliënten, personeel en veiligheid aan de hand van de vastgestelde toezichtkaders zorg in natura (ZIN) en de persoonsgebonden budgetten (PGB). We voeren preventief regulier toezicht WMO uit op de aanbieders van ZIN en PGB. Naast kwaliteitsonderzoeken voert de GGD voor deze gemeenten ook rechtmatigheidsonderzoeken uit en calamiteitenonderzoeken. Het contract met deze gemeenten is recent weer verlengd tot en met 2029. Naast de hiervoor genoemde onderzoeken hebben we het afgelopen half jaar op verzoek van beide gemeenten een onderzoek uitgevoerd naar een aanbieder voor huishoudelijke ondersteuning. Dit is nieuw, tot nu toe bezochten we alleen aanbieders voor ambulante ondersteuning en dagbesteding. In samenwerking met de gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta is hiervoor ook een toetsingskader Huishoudelijke Ondersteuning vastgesteld.

Opvallend voor 2023 en 2024 is dat er meer tekortkomingen worden geconstateerd met betrekking tot de kwaliteit en rechtmatigheid bij aanbieders. Hierdoor zijn de onderzoeken omvangrijker en kosten meer tijd. Steeds vaker wordt regionaal afstemming gezocht met toezichthouders van andere gemeenten of vanuit andere inspecties (bijvoorbeeld IGJ). Dit betreft vaak zorgaanbieders die gemeente-overstijgend werken. In sommige gevallen wordt ervoor gekozen om gezamenlijk een onderzoek op te starten bij een zorgaanbieder. Samen met gemeenten Eemsdelta en Het Hogeland zijn we nu aan het kijken hoe we de ontwikkelingen in het toezicht en daarbij ook de handhaving kunnen vormgeven. Dit heeft geleid tot aanpassingen in de toezichtsrapporten waarin de weging en prioritering van de verschillende voorwaarden beter inzichtelijk is.

Sinds september 2021 voeren we in de gemeente Oldambt kwaliteitstoezicht uit bij aanbieders (ZIN en PGB). De gemeente Oldambt heeft in 2023 gefaseerd een toezichthouder kwaliteit en een toezichthouder rechtmatigheid aangesteld binnen de gemeente. Er zijn extra uren ingekocht bij de GGD voor het inwerken van deze toezichthouders. Tevens is besloten om naast de eigen toezichthouders voor 2024 ook uren bij de GGD in te kopen voor het uitvoeren van onderzoeken. Vanwege vertrek van de eigen toezichthouder kwaliteit van de gemeente Oldambt in mei 2024, zal mogelijk meer aanspraak worden gedaan op deze uren, als er urgente onderzoeken dienen te worden uitgevoerd.

2.4.3 Overige inspecties

De afdeling Toezicht en Advies voert in opdracht van het ministerie van VWS hygiëne-inspecties uit bij tattoo- en piercingshops en bedrijven voor permanente make-up. In opdracht van de WHO voert de afdeling inspecties uit op schepen in zeehavens (Eemsdelta en Het Hogeland).

Het afgelopen half jaar hebben we 43 tattoo/piercing/permanente make-up bedrijven geïnspecteerd (nieuwe vergunning en verlenging vergunning). Inspecties vinden in deze bedrijfstakken eens per drie jaar plaats en bij aanvraag van een nieuwe vergunning. Er werd één vrijstellingsaanvraag behandeld ten behoeve van een evenement.

Het team van scheepsinspecteurs bestaat uit vier collega's. In verband met toekomstige verschuivingen zijn er drie nieuwe collega's aangetrokken om de continuïteit voor scheepsinspecties te waarborgen. Zij worden momenteel ingewerkt. Het afgelopen half jaar zijn er 81 schepen geïnspecteerd. Het team is ook onderdeel van het Points of Entry (PoE) netwerk. Het netwerk speelt een belangrijke rol binnen de pandemische paraatheid en respons in Nederland. Door middel van een landelijke werkgroep wordt de samenwerking geïntensiveerd.

Er hebben in 2024 nog geen inspecties bij seksbedrijven plaatsgevonden. Later dit jaar staan er 44 prostitutiebedrijven op de planning voor inspectie. De frequentie van deze inspecties is afhankelijk van de vergunning van de gemeente en gebeurt momenteel om het jaar of eens per drie jaar.

3 ONTWIKKELINGEN RIGG

Inleiding

In 2024 vinden voor de RIGG een aantal significante ontwikkelingen plaats. Zo komt er na bijna 10 jaar een einde aan de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg. Een regeling waarin zowel de taken rondom publieke gezondheid – uitgevoerd door GGD Groningen - als de regionale jeugdhulptaken door de RIGG, samenkwamen. Formeel moet de besluitvorming dit jaar nog zijn beslag krijgen. De beoogde ingangsdatum van de nieuwe Centrumgemeenteregeling voor de Regionale Jeugdhulp is 1 januari 2025.

Een andere ontwikkeling betreft de evaluatie van het hybride inkoopmodel en het perspectief op lokale inkoop voor de komende jaren. Hierin is het van belang dat de Groninger gemeenten besluiten hoe de lokale inkoop moet aansluiten op de specialistische en hoogspecialistische jeugdhulp en andersom. Op dit moment loopt dat proces op ambtelijk niveau met het SOO en volgt in het najaar een uitwerking die aan het bestuur wordt voorgelegd.

Tenslotte valt voorgaande samen met de beweging die vanuit de programma's HSJ, Hervormingsagenda (HvA) en het Toekomstscenario wordt ingezet. De implementatie van deze programma's zal veel vragen van gemeenten. Gaandeweg worden de contouren van deze transformatiebeweging steeds duidelijker en daarmee ook de complexiteit. Samenwerking in de hele jeugdhulpketen met de ketenpartners is daarom van belang. Precies zoals we hebben afgesproken in onze regiovisie.

In de paragrafen hieronder leest u op hoofdlijnen aan welke ontwikkelingen de RIGG in de eerste helft van 2024 heeft gewerkt, dan wel een bijdrage heeft geleverd.

Landelijke ontwikkelingen en regionale programma's

De RIGG is betrokken bij een aantal landelijke en bovenregionale ontwikkelingen en werkt mee aan verschillende regionale programma's. Via de reguliere afstemmingsstructuur informeren wij het bestuur hierover.

a. Landelijke Ontwikkelingen

De Hervormingsagenda en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming zijn de meest essentiële landelijke ontwikkelingen op dit moment; beide zullen qua implementatie impact hebben op alle Jeugdregio's in het land, ook op de Groningse Jeugdregio.

Voor de Hervormingsagenda hebben alle jeugdregio's in het najaar 2023 een zelfscan gedaan. Aan de hand hiervan moesten de regio's duidelijk maken hoe en op welke manier zij samenwerken en op welke wijze de inkoop van de jeugdzorg is georganiseerd. De beoordeling van onze zelfscan heeft onze regio het predicaat van robuustheid opgeleverd; een heel positief resultaat voor onze regio! In het voorjaar 2024 is een programma manager aangesteld. Samen met beleidsambtenaren, financials en inhoudelijk adviseurs van de RIGG werkt zij de vervolgstappen voor onze regio uit. Dit zal leiden tot een concreet plan voor het einde van 2024.

Binnen het uitvoeringsplan Toekomstscenario zijn in juni drie proeftuinen gestart. Doel van deze proeftuinen is om op een andere manier te gaan samenwerken rondom casuïstiek waarin (on)veiligheidsissues bovenliggend zijn. De programmamanager werkt nauw samen met een aantal beleidsmedewerkers vanuit Zorg & Veiligheid en Jeugdhulp en met de inhoudelijke adviseurs van de RIGG om deze beweging concreet vorm te geven.

b. Bovenregionale samenwerking 3Noord

In 2023 is een stevige basis gelegd voor een samenwerking voor behoud van schaarse voorzieningen in de drie noordelijke jeugdhulpregio's Groningen, Friesland en Drenthe. Enerzijds betreft het gezamenlijke inkooptrajecten (waaronder gezinspsychiatrie GGZ Drenthe), anderzijds de gedeelde verantwoordelijkheid om essentiële, schaarse voorzieningen in het Noorden in stand te houden. Dit heeft geleid tot een uitvoeringsplan 3Noord, in opdracht van het bestuurlijk overleg 3Noord.

Dit plan bevat verschillende deelopdrachten die gericht zijn op de betreffende voorzieningen. Op 8 februari 2024 hebben de portefeuillehouders Jeugdhulp en de betrokken wethouders uit Friesland en Drenthe alle bestuurders van de betrokken

jeugdhulpaanbieders geïnformeerd over dit plan en hun ambities. Dit plan werd zeer positief ontvangen.

Evenals voorgaande jaren organiseert de RIGG de ambtelijke voorbereiding en bestuurlijke afstemming in samenwerking met de regio's Friesland en Drenthe. Daarnaast is de RIGG betrokken bij de uitvoering van de verschillende deelopdrachten en levert de RIGG één van de twee projectleiders van de uitvoeringsagenda 3Noord.

c. Ontwikkelingen Hoogspecialistische Jeugdhulp (HSJ)

De doorontwikkeling HSJ is een programma gericht op de transformatie van de hoogspecialistische Jeugdhulp en de manier van werken van de keten. Het richt zich specifiek op jeugdigen en hun gezinnen met meervoudige en complexe problematiek, die gebruik maken van hoogspecialistische jeugdhulp en moet een bijdrage leveren aan het realiseren van de BIG5 voor jeugdigen en hun gezinnen. Het programma is meerjarig en behelst een vernieuwde inkoop en systeemverandering die raakt aan aanpalende beleidsterreinen, bovenregionale ontwikkelingen en landelijke ontwikkelingen zoals de Hervormingsagenda.

Na een schriftelijke keten-brede consultatie is in het eerste kwartaal van 2024 gestart met de mondelinge consultatie. In deze fase is met een vertegenwoordiging van aanbieders, ervaringsdeskundigen, onderwijs, lokale teams, GI's en andere experts gesproken over onder meer verandering van het systeem, door middel van een andere werkwijze voor de keten en de inrichting van de netwerksamenwerking. Vervolgens hebben wij samen met de gemeenten de opbrengsten van de consultatie geconcretiseerd en vertaald in een veranderstrategie. Deze veranderstrategie bevat de voorgestelde koers en de stappen die noodzakelijk zijn om onze ambities te realiseren. De bestuurlijke besluitvorming stond voor juni gepland maar is uitgesteld naar het najaar. Samen met gemeenten is namelijk geconstateerd dat de transformatie beweging van HSJ niet op zichzelf staat maar onderdeel is van een groter geheel en significante raakvlakken heeft met de lokale inkoop, de Hervormingsagenda en het Toekomstscenario. Samen met de Groninger gemeenten zijn wij bezig om het totaalbeeld te schetsen van de concrete (systeem)verandering en de fasering daarvan, waarna wij dit zullen delen en bespreken met alle ketenpartners.

d. Evaluatie lokale inkoop (hybride inkoopmodel)

Een van de afspraken van het 'hybride inkoopmodel' is dat de Groninger gemeenten in de periode tot en met medio 2024 mogelijkheden onderzoeken om de jeugdhulp effectiever en efficiënter in te zetten. Een manier om dit te doen, is door een aantal lichte vormen van jeugdhulp lokaal in te kopen. De gemeenten die dit hebben gedaan, de zogenaamde 'verkennergemeenten', hebben hun ervaringen tijdens een bijeenkomst van het SOO in mei aan elkaar gepresenteerd. Door de RIGG is een overzicht van effecten van het hybride inkoopmodel gepresenteerd. Het doel van deze bijeenkomst was om te bepalen of de stip op de horizon nog voor iedereen hetzelfde is en of deze qua planning ook haalbaar is.

Het bestuurlijke gesprek (evaluatie) staat voor het najaar gepland. Dit valt samen met de bespreking van de impact en de gewenste beweging vanuit de programma's Hervormingsagenda, HSJ en het Toekomstscenario (zie ook elders in deze tekst).

e. Regionaal Bestuurlijk Platform

In de eerste helft van 2024 heeft de RIGG twee bijeenkomsten van het Regionaal bestuurlijk Platform georganiseerd. De agenda wordt ambtelijk voorbereid en afgestemd met drie portefeuillehouders Jeugd (Groningen, Veendam en Midden-Groningen). Het doel van deze bestuurlijke overleggen is om elkaar te informeren over actuele ontwikkelingen en ook knelpunten te bespreken, zoals afgesproken in de regiovisie.

In beide bestuurlijke overleggen stond onder meer de arbeidsmarktproblematiek op de agenda. Daarnaast is ook gesproken over een gewenste werkwijze voor de hele keten om uithuisplaatsing en doorplaatsing te voorkomen. Na de zomer vinden nog twee bijeenkomsten plaats. De uitnodiging voor de laatste bijeenkomst in november zal verspreid worden onder een grotere groep ketenpartners in onze jeugdregio. Aan het programma wordt op dit moment gewerkt.

f. Spoed voor Jeugd (S4JG)

Spoed voor jeugd Groningen is ons regionale meldpunt voor crises en voor de eerste crisisinterventies. Met ingang van 1 januari 2024 zijn de uitvoerende partijen gestart met een nieuw contract. De RIGG ondersteunt het programma Spoed voor Jeugd (S4JG), zowel bij de contractering, monitoring en het opstellen van de kwartaalrapportages, als bij de facilitering en inhoudelijke ondersteuning van de diverse overleggen.

Op basis van een positieve evaluatie eind 2023 is besloten om Spoed voor Jeugd Groningen te continueren met de partners Accare, Molendrift, Elker en Jonx. In december zijn deze partijen opnieuw gecontracteerd voor de periode 2024 tot en met 2028. Er is afgesproken om te werken met halfjaar rapportages (kwantitatieve en kwalitatieve monitoring). De ambitie bij de doorontwikkeling van S4JG is het verbeteren van de crisisaanpak in de jeugdhulp en als keten hiervan te leren ten behoeve van de preventie.

g. Nieuwe gemeenschappelijke regeling taken regionale Jeugdhulp Governance PG&Z

Het project dat medio 2023 is gestart om voor de regionale taken Jeugdhulp een nieuwe gemeenschappelijke regeling op te stellen, nadert de laatste fase. Er is overeenstemming over de regeling en ook over het takenpakket dat de RIGG in de nieuwe centrumregeling zal uitvoeren. Zoals in de inleiding al aangegeven, is de formele besluitvorming via colleges en het raadplegen van de gemeenteraden na de zomerperiode gepland. Binnen de RIGG is een werkgroep geformeerd; hierin worden de aanstaande veranderingen voor de organisatie zelf geïnventariseerd en uitgewerkt. Waar nodig zal bij financiële en organisatorische vraagstukken de gemeente Groningen om ondersteuning worden gevraagd.

h. Werkbezoeken jeugdhulpketen

In de eerste helft van 2024 heeft de RIGG voor wethouders en leden van het SOO een aantal werkbezoeken georganiseerd. De werkbezoeken die voornamelijk aan onze belangrijkste ketenpartners worden afgelegd, worden over het algemeen goed bezocht en als positief ervaren. Het biedt de ketenpartners de mogelijkheid om te laten zien waarin zij zich onderscheiden en op welke wijze zij bijdragen aan het zorglandschap in onze jeugdregio. Voor het najaar staan nog twee werkbezoeken gepland.

i. Regionaal expertteam Groningen

Voor de rol van coördinator expertteam is onlangs een nieuwe coördinator geworven. Deze functie is sinds november 2023 tijdelijk ingevuld. Na de zomer zal de coördinator samen met de inhoudelijke coördinator sturing geven aan de doorontwikkeling van het expertteam. Door de zorgadviseur wordt het expertteam ondersteund bij het vinden van een passende oplossing voor kinderen die tussen wal en schip dreigen te raken. Deze nieuwe rol voor onze regio wordt sinds december 2023 ingevuld en zal komende periode worden geëvalueerd.